

Pracoviště: Regionální inovační centrum elektrotechniky

Výzkumná zpráva č.: 22190 - 044 - 2011

Regulovaný pohon se synchronním motorem – varianty řídicích algoritmů

Druh úkolu: Vědecko- výzkumný
Řešitelé: K. Zeman
Vedoucí úkolu: doc. Ing. Z. Peroutka, Ph.D.
Počet stran: 34
Datum vydání: prosinec 2011
Revize: 1

Tato zpráva vznikla s podporou projektu TA01010863 a CZ.1.05/2.1.00/03.0094

Anotace

Zpráva popisuje 4 varianty algoritmů regulačních a řídicích obvodů synchronního motoru velkého výkonu.

Obsah

1	ÚVOD.....	3
2	SIMULOVANÝ MOTOR.....	3
3	MAGNETICKÉ TOKY MOTORU	4
4	PRACOVNÍ REŽIMY POHONU.....	5
4.1	Pracovní režim 1 – maximální moment při jmenovitém proudu.....	6
4.2	Pracovní režim 2 – $\omega > \omega_N$, střídač na hranici přemodulování.....	7
4.3	Pracovní režim 3 – minimální celkové Jouleovy ztráty	8
4.4	Pracovní režim 4 – $\cos(\varphi) = 1$	12
4.5	Nelinearity zajišťující provoz motoru v režimech 3, 4.....	14
4.6	Porovnání pracovních režimů 1, 3, 4.....	15
5	BLOKY ŘÍDÍCÍCH ALGORITMŮ.....	16
5.1	Blok „vyhodnocení vektoru napětí“	16
5.2	Blok „výpočet vektoru proudu“	17
5.3	Blok výpočet vektoru magnetického toku statoru	17
6	ALGORITMY ŘÍDÍCÍCH A REGULAČNÍCH OBVODŮ	18
6.1	Strukturní schéma pohonu.....	18
6.2	Parametry simulovaných regulátorů.....	19
6.3	Algoritmy varianty 1	19
6.3.1	Omezován magnetický tok Ψ_{hd}	19
6.3.2	Omezován tok Ψ_s	22
6.4	Algoritmy varianty 2	24
6.5	Algoritmy varianty 3	26
6.6	Algoritmy varianty 4	29

1 Úvod

Předkládaná zpráva rozšiřuje problematiku, popisovanou ve zprávě [1]. V [1] jsou popsány řídicí a regulační algoritmy pohonu se synchronním motorem velkého výkonu, navržené dle kritéria optimality – maximální moment motoru při jmenovitém proudu.

V předkládané zprávě je proveden návrh dalších variant algoritmů, navržených dle těchto kritérií :

- Maximální moment motoru při jmenovitém proudu
  - Odbuzování realizováno složkou proudu statoru I_{sd} ([1]) – varianta 1
  - Odbuzování realizováno snižováním budicího proudu I_f – varianta 2
- Minimální Jouleovy ztráty – varianta 3
- Nulový fázový posun mezi 1. harmonickými napětí a proudu motoru ... pracovní režim výhodný pro střídač – varianta 4

K simulacím byl využíván motor ČKD o výkonu 4 MW .

2 Simulovaný motor

P_n	4000	kW
U_s	6000	V
$2p$	40	
f	50	Hz
I_n	448	A
$\cos \varphi$	0,9	(-)
I_{bn}	180	A
U_{bn}	270	V

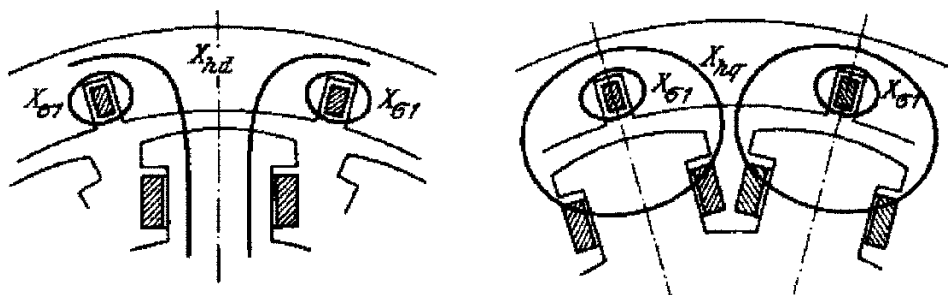
X''_d	1,15	Ω
X''_q	1,10	Ω
J	20440	kgm^2

R_a	0,0603	Ω
R_f	0,0070	Ω
R_D	0,2928	Ω
R_Q	0,2704	Ω
L_{hd}	0,0176	H
L_{hq}	0,0104	H
$L_{a\sigma}$	0,0019	H
$L_{f\sigma}$	0,0048	H
$L_{D\sigma}$	0,0032	H
$L_{Q\sigma}$	0,0019	H
Přepočet budicího proudu		
k_{If}	14,721	(-)

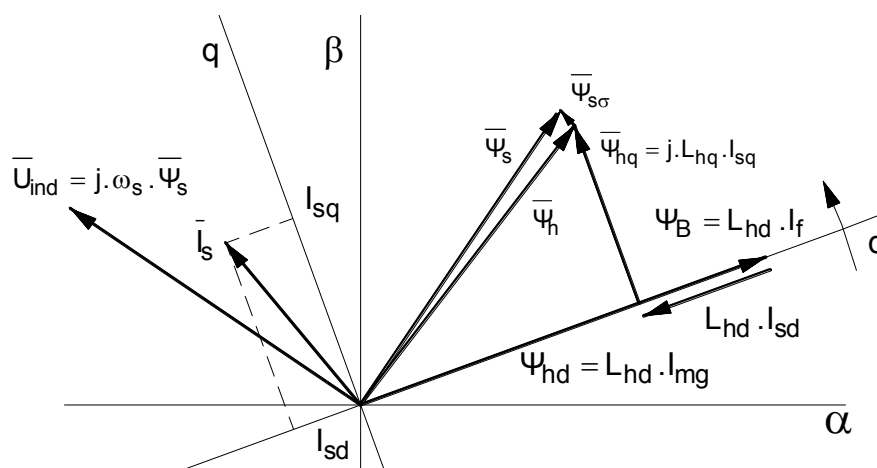
Přepočtené veličiny	
Skutečný odpor budího vinutí	$R_b = \frac{U_{bn}}{I_{bn}} = 1,5 \, \Omega$
Přepočtený odpor budícího vinutí	$R_f = 0,007 \, \Omega \quad (R_b \cdot \frac{1}{k_{lf}^2} = 0.00692 \, \Omega)$
Přepočtený budící proud	$I_{fn} = I_{bn} \cdot k_{lf} = 2650 \, A$
Jmenovité Jouleovy ztráty v budícím vinutí	$\Delta P_b = R_b \cdot I_b^2 = 48600 \, W$ $\Delta P_f = R_f \cdot I_f^2 = 48596 \, W$
Ztráty v budícím vinutí při optimálním nabuzení	$(\Delta P_f)_{opt} = R_f \cdot I_{f\_opt}^2 = 6920 \, W$ $I_{f\_opt} \cong 1000 \, A$
Jmenovité Jouleovy ztráty ve statorovém vinutí	$\Delta P_s = 3 \cdot R_a \cdot I_n^2 = 36307 \, W$

3 Magnetické toky motoru

V teorii elektrických strojů s vyniklými póly se uvažují magnetické toky v podélné a příčné ose stroje.

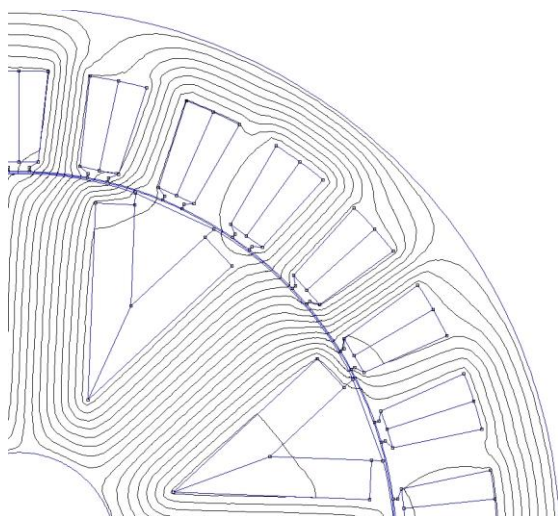

Této úvaze odpovídá tento vektorový diagram

I_f	Budící proud	Ψ_B	Tok vybuzený budícím vinutím
$\bar{\Psi}_h$	Výsledný tok ve vzduchové mezeře	$\bar{\Psi}_s$	Výsledný tok v obvodu statoru
Ψ_{hd}	Složka $\bar{\Psi}_h$ v podélné ose	Ψ_{hq}	Složka $\bar{\Psi}_h$ v příčné ose
$\bar{\Psi}_{s\sigma}$	Rozptylový tok statoru	$\bar{U}_{ind}$	Vektor napětí indukovaného do statoru

Siločáry skutečného toku motoru s vyniklými póly jsou nakresleny na následujícím obrázku (autor výpočtu Ing. Karel Hruška)

V oblasti malých otáček je nutno snižováním napětí střídače omezovat magnetický tok, aby nenastalo přesycení magnetického obvodu.

Výpočet skutečného toku je „v reálném čase“ neproveditelný.

Omezovat lze pouze tyto toky:

- Ψ_{hd}
- $|\bar{\Psi}_h|$
- $|\bar{\Psi}_s|$

Magnetický tok Ψ_{hd} lze omezovat jednoduše, bez regulátoru. K omezování toků $|\bar{\Psi}_h|$, $|\bar{\Psi}_s|$ je nutno doplnit algoritmy o regulátory uvedených toků. Regulátory zhoršují dynamické vlastnosti pohonu.

Výběr omezovaného toku a jeho konkrétní hodnotu by měl posoudit projektant motoru.

Motor naprázdno, připojený ke jmenovitému napětí:

$$|\bar{\Psi}_h| = \Psi_{hd} \cong \frac{U_{sN} \cdot \sqrt{2}}{\sqrt{3}} \cdot \frac{1}{2 \cdot \pi \cdot f_{sN}} \cong 15 \text{ Vs}$$

4 Pracovní režimy pohonu

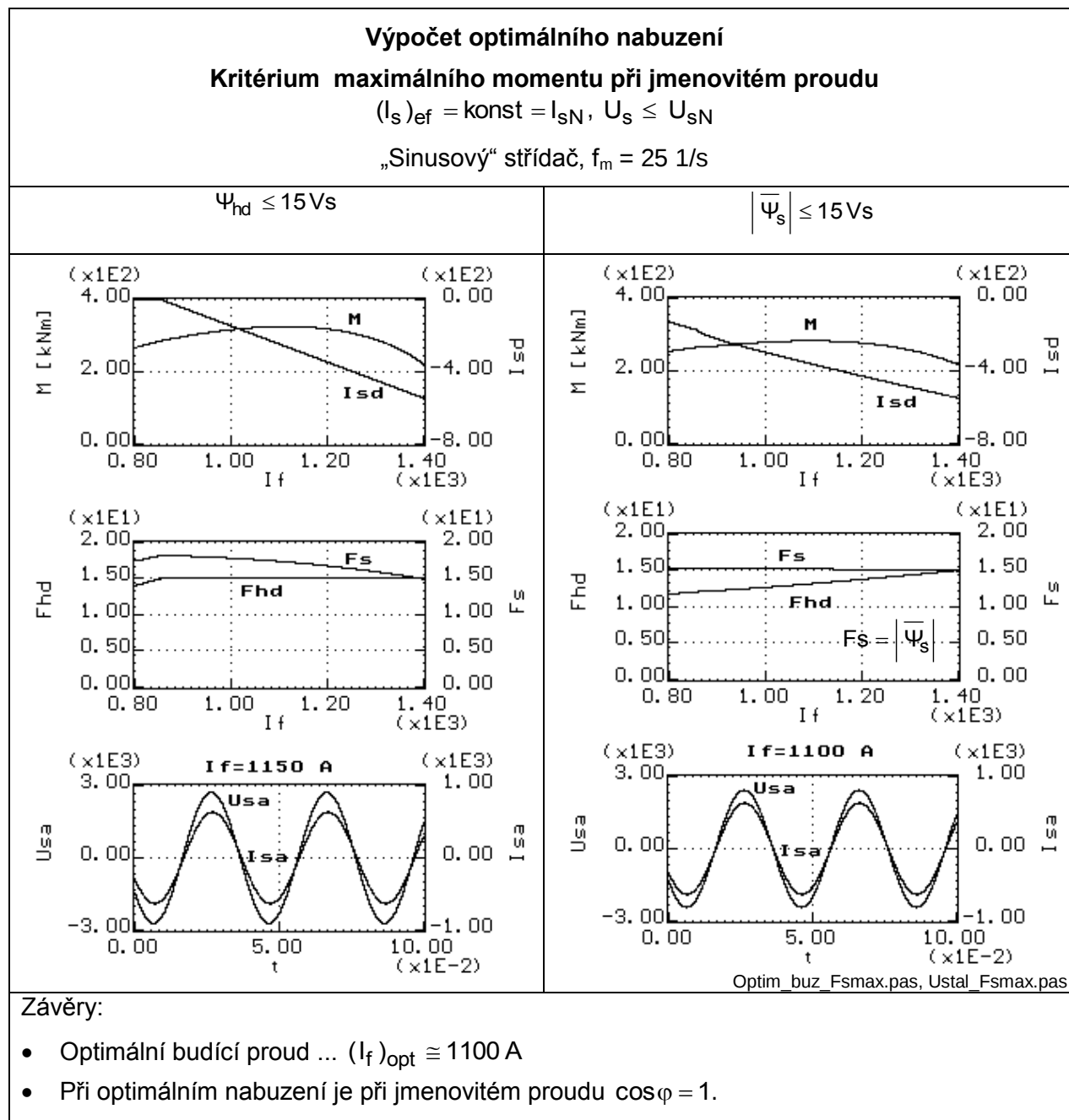
Pracovní režimy :

- Režim 1 – jmenovitý magnetický tok, optimální budící proud stanovený dle kritéria: Maximální moment při jmenovitém proudu.
- Režim 2 – v oblasti vysokých otáček motor odbuzovaný z důvodu zachování říditelnosti střídače
- Režim 3 – motor odbuzovaný s cílem: Minimální Jouleovy ztráty

- Režim 4 – motor odbuzovaný s cílem : Nulový fázový posun mezi 1. harmonickými proudy a napětí. (Režim 4 je vhodný pro činnost střídače)

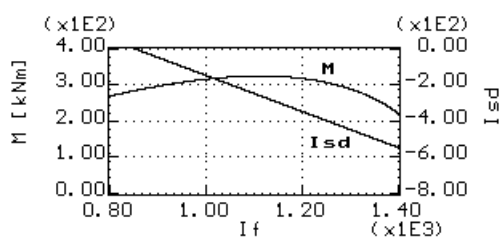
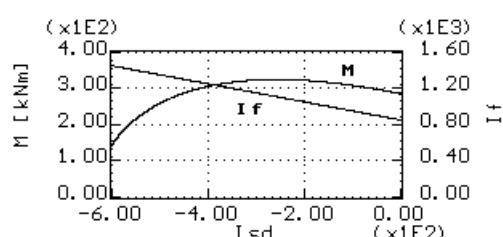
4.1 Pracovní režim 1 – maximální moment při jmenovitém proudu

Při optimálním nabuzení poskytuje motor při jmenovitém proudu maximální moment. Ten se určí jako extrém funkce $M = fce(I_f)$ (omezování zvoleného magnetického toku po změnách I_f se realizuje zvětšováním $|I_{sd}|$) nebo jako extrém $M = fce(I_{sd})$ (omezování zvoleného magnetického toku po změnách I_{sd} se realizuje snižováním I_f)

Výpočet optimálního nabuzení lze provádět dvojím způsobem:

- 1) Proměnné I_f , prostřednictvím I_{sd} omezován magnetický tok (využívají algoritmy var. 1)
- 2) Proměnné I_{sd} , prostřednictvím I_f omezován magnetický tok (využívají algoritmy var. 2)

Opt_buz_I_fOpt_buz_I_{sd}

4.2 Pracovní režim 2 – $\omega > \omega_N$, střídač na hranici přemodulování

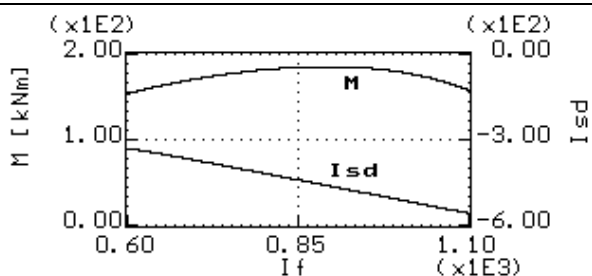
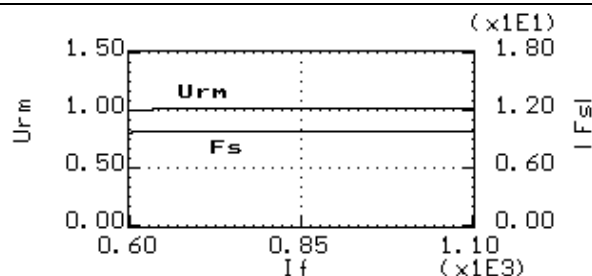
V oblasti vysokých otáček je nutno motor odbuzovat tak, aby se střídač nedostal do režimu přemodulování.

Výpočet optimálního nabuzení v režimu 2

Kritérium maximálního momentu při jmenovitém proudu

$$(I_s)_{ef} = \text{konst} = I_{sN}, \quad U_s \leq U_{sN}$$

„Sinusový“ střídač, $f_m = 80$ 1/s

Optim buz F_{hmax}U_{fm}... řídící signál střídače

Závěry:

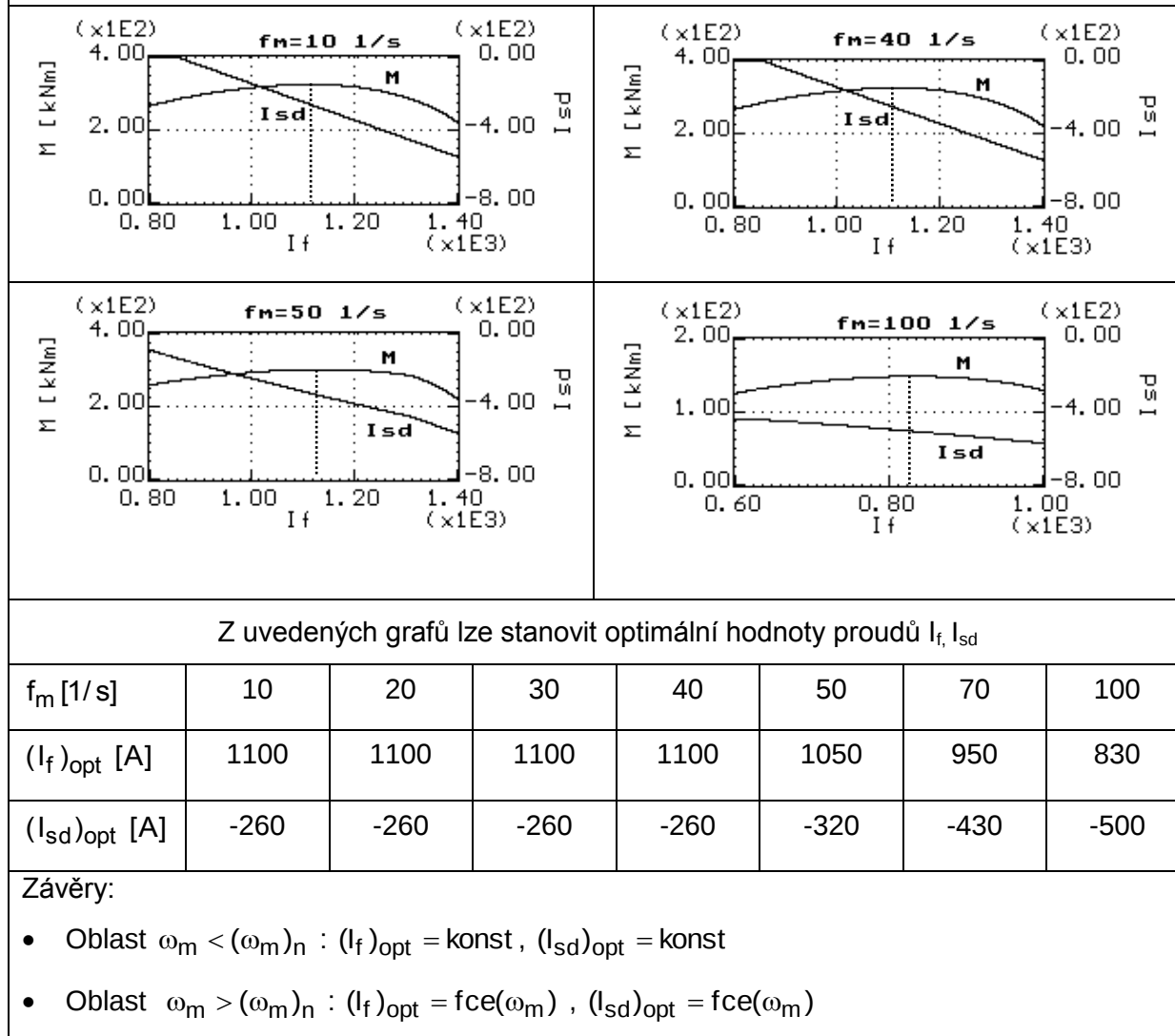
- V oblasti $\omega > \omega_N$ se $(I_f)_{opt}$ mírně snižuje
- Snížení mg. toku zajišťuje regulátor R_{Ur} prostřednictvím zvětšování $|I_{sd}|$ (udržuje se říditelnost střídače).

Výpočet optimálního nabuzení v režimech 1, 2

Kritérium maximálního momentu při jmenovitém proudu

$$(I_s)_{ef} = \text{konst} = I_{sN}, U_s \leq U_{sN}, \Psi_{hd} \leq 15Vs$$

„Sinusový“ střídač

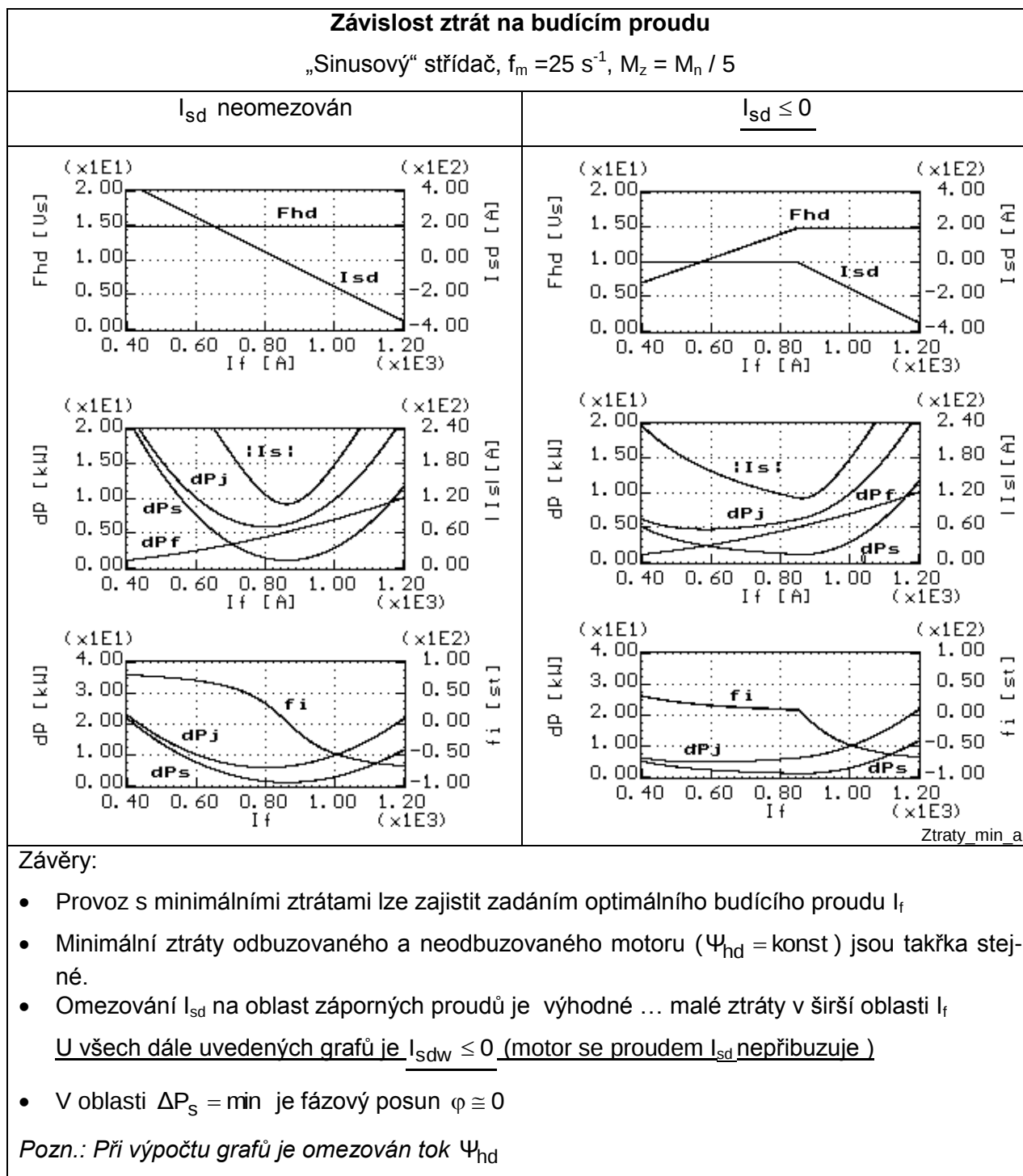

4.3 Pracovní režim 3 – minimální celkové Jouleovy ztráty

V pracovním režimu 3 je součet Jouleových ztrát (ΔP_j) ve statoru (ΔP_s), v budícím vinutí (ΔP_f) a v tlumiči (ΔP_{tl}) (při napájení motoru střídačem protéká tlumičem proud i v ustáleném stavu) minimální.

Teoretická úvaha

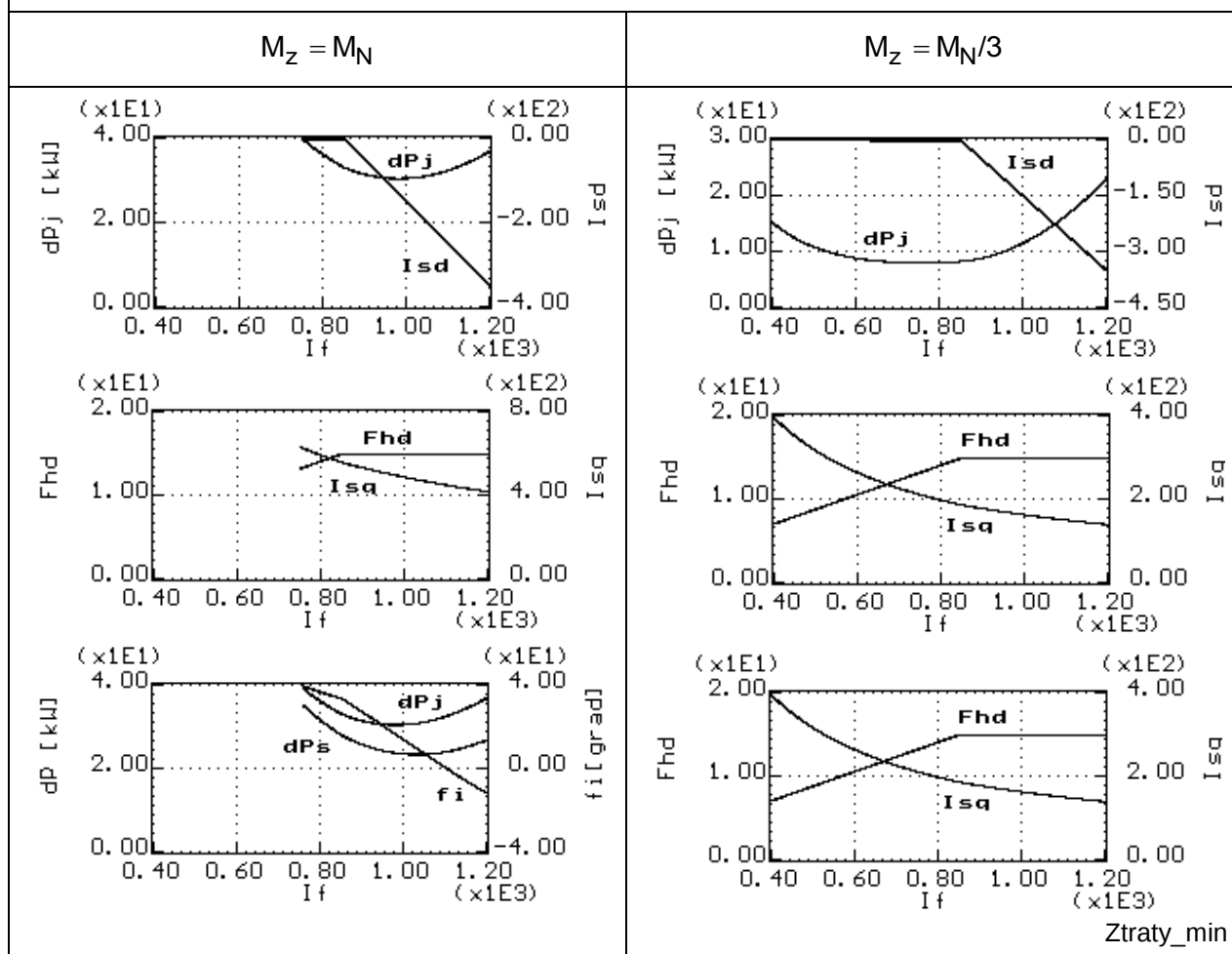
U pohonů s asynchronními motory je při malém zatěžovacím momenty vhodné motor odbudit snížením složky proudu I_{sd} . U pohonů se synchronními motory je situace složitější ... magnetický tok je buzen součtem proudů $I_f + I_{sd}$. Tvzení dokazují následující grafy.

Výpočet optimálního nabuzení

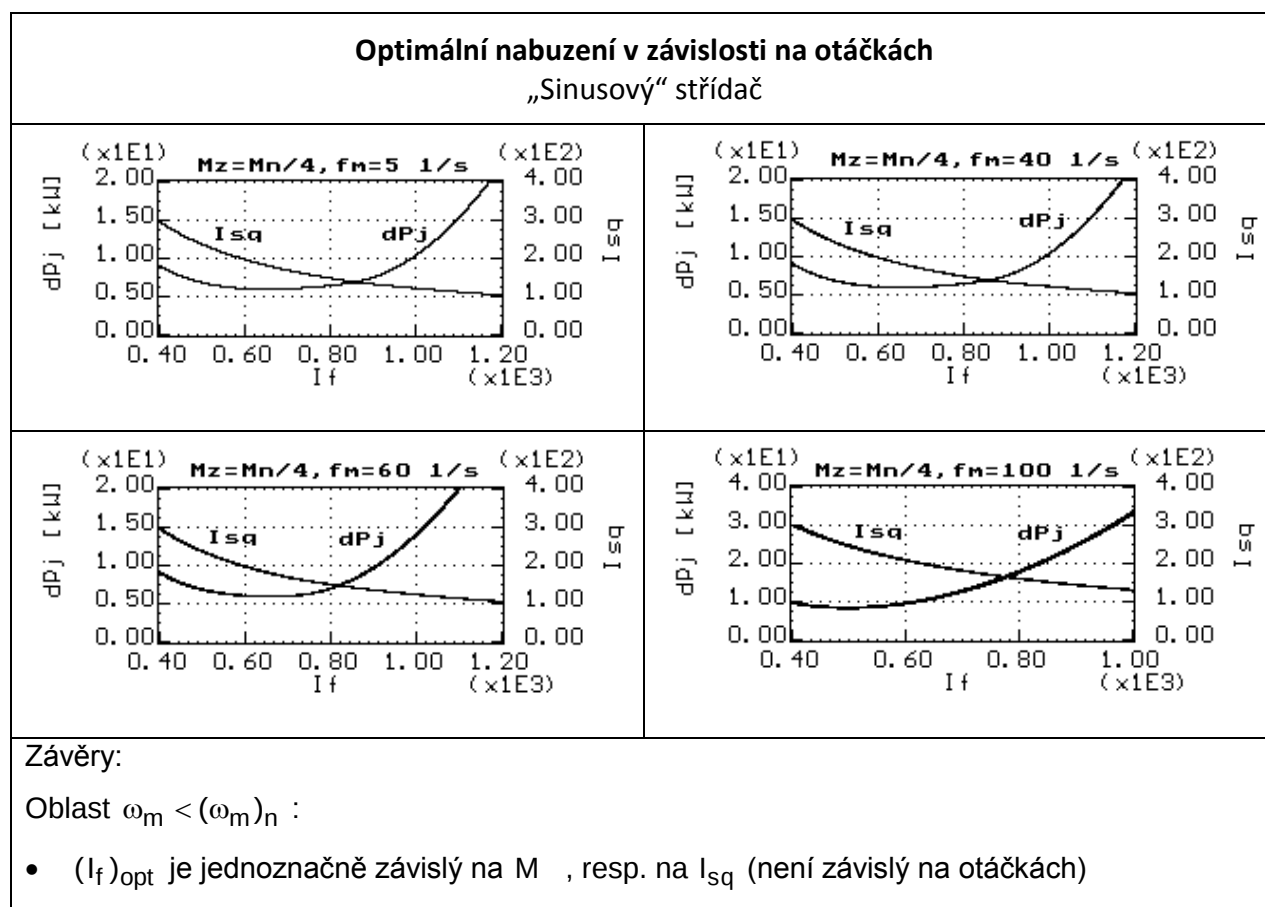
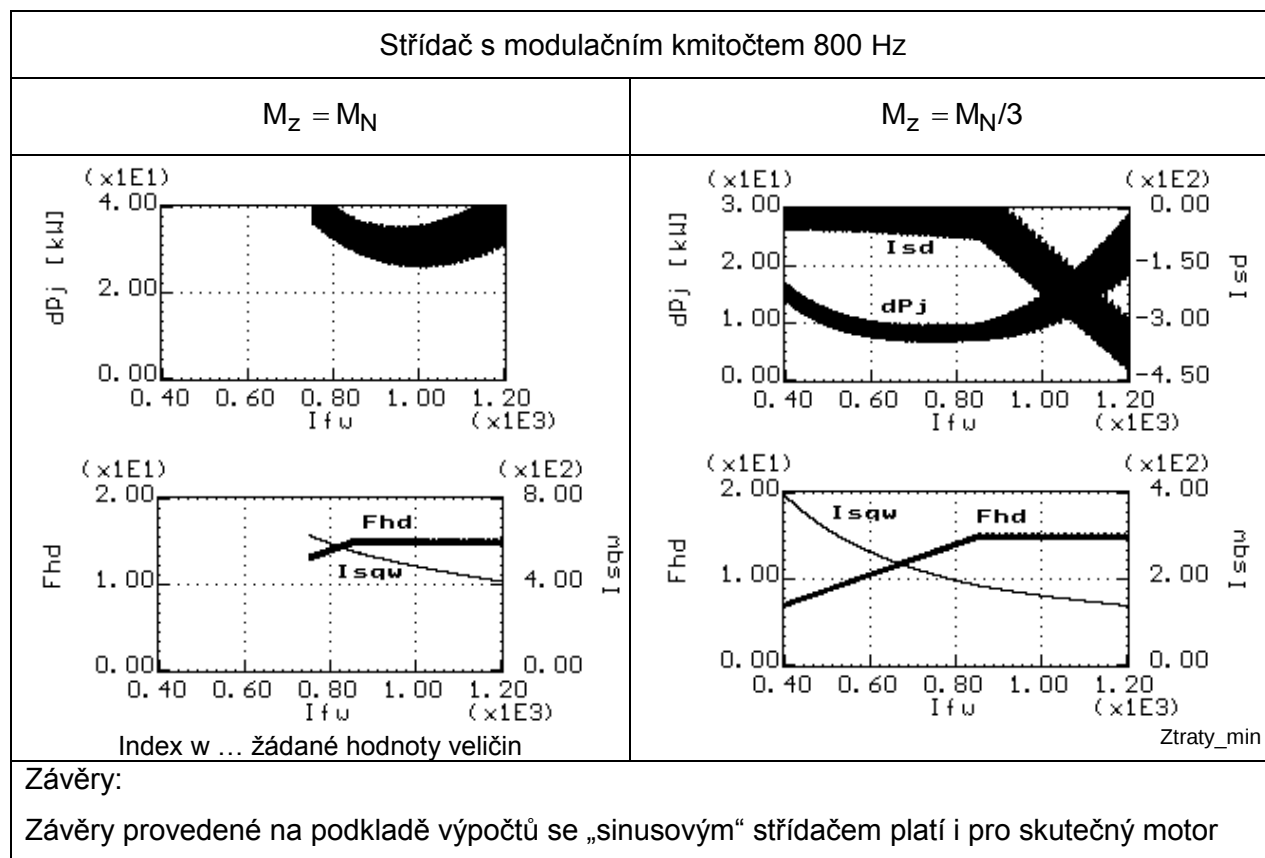
Kritérium minimálních celkových Jouleových ztrát

„Sinusový“ střídač, $f_m = 25 \text{ 1/s}$, $I_{sd} \leq 0$

Závěry:

- Při zátěži $M_z < \text{cca } M_N/2$ jsou ztráty ΔP_j minimální při $I_{sd} = 0$
- Při zátěži $M_z > \text{cca } M_N/2$ vznikají minimální ztráty ΔP_j při $I_{sd} < 0$
- Minimální ztráty ve statoru ΔP_s vznikají vždy při $I_{sd} < 0$
- Optimální budící proud je funkcí momentu, moment se však obtížně vyhodnocuje. Optimální budící proud lze vyhodnotit nelinearitou $(I_{fw})_{\text{opt}} = f_{ce}(I_{sqw})$
- Při minimálních celkových ztrátách ΔP_j je $\cos \varphi \neq 1$
- Při minimálních ztrátách ve statoru ΔP_s je $\cos \varphi \cong 1 \dots$ viz kap. 0

Oblast $\omega_m > (\omega_m)_n$:

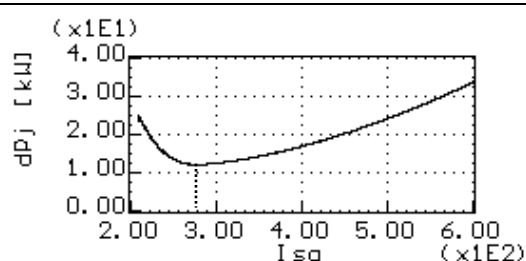
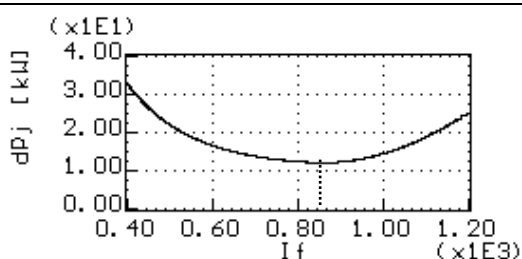
- $(I_f)_{opt} = fce(M, \omega_m)$, resp. $(I_f)_{opt} = fce(I_{sq}, \omega_m)$
- Při rychlých přechodových jevech může při optimálně nabuzeném motoru nastat ztráta říditelnosti střídače $\Rightarrow$

V oblasti $\omega_m > (\omega_m)_n$ není vhodné provozovat pohon v režimu 3.

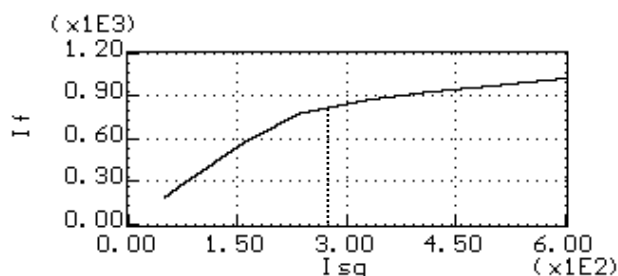
Optimální nabuzení v závislosti na složce proudu I_{sq}

„Sinusový“ střídač , proměnné I_f

$$f_m = 25 \text{ 1/s}, M_z = M_n / 2$$

Ztraty_min

Tvar nelinearit

Závěr:

Optimální budící proud je funkcí momentu. Ten se obtížně vyhodnocuje, optimální budící proud lze odvozovat od složky proudu I_{sq} , resp. od požadované složky I_{sqw} .

4.4 Pracovní režim 4 – $\cos(\varphi) = 1$

Pro střídač je údajně výhodné, když motor pracuje s $\cos(\varphi) = 1$. Motor v tomto režimu pracovat může, žádné výhody to však nepřináší.

Teoretická úvaha:

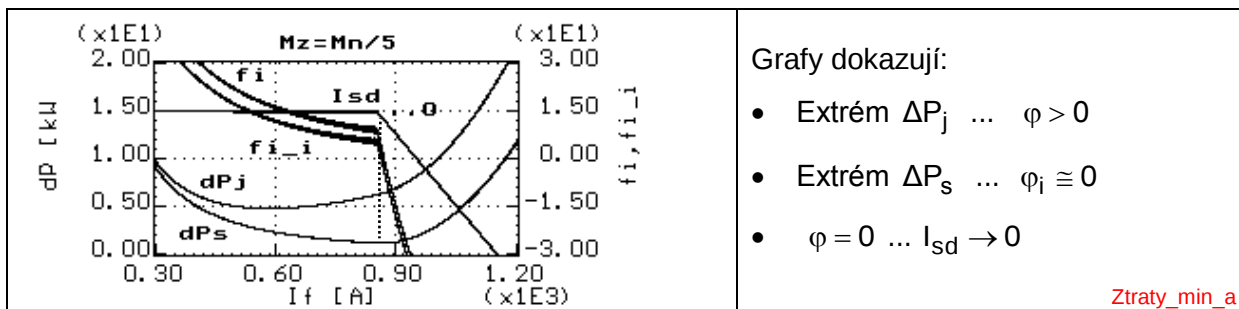
$$P_m = M \cdot \omega_m \quad \dots \quad \text{výkon motoru}$$

$$P_\delta = 3 \cdot U_{ind} \cdot I_s \cdot \cos(\varphi_i) = P_m \quad \dots \quad \text{výkon ve vzduchové mezeře}$$

$$\Delta P_s = 3 \cdot R_s \cdot I_s^2 \quad \dots \quad \text{ztráty ve statoru} \Rightarrow \text{minimální } \Delta P_s \text{ vzniká při } \cos(\varphi_i) = 1$$

Závěry:

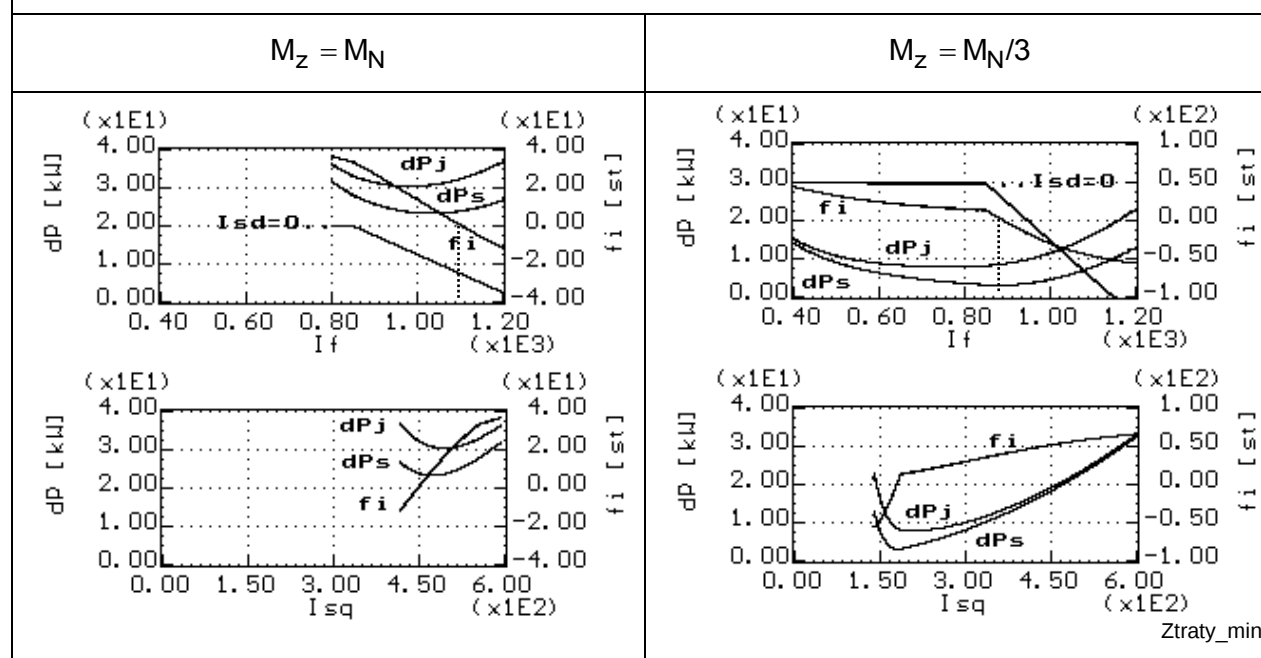
- Pracovní režim 4 je blízký režimu 3, optimální budící proud je poněkud větší
- Většina zásad odvozená pro režim 3 platí i pro režim 4

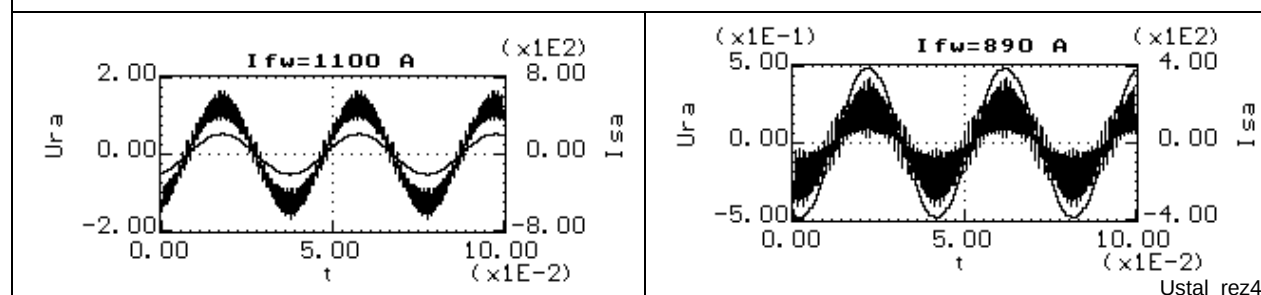
Výpočet optimálního nabuzení

Kritérium $\cos \varphi = 1$

„Sinusový“ střídač, $f_m = 25$ 1/s

Modulační kmitočet střídače 800 Hz

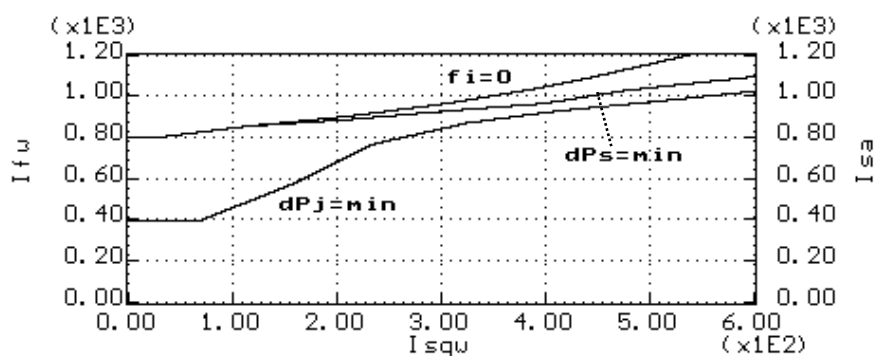
Závěry:

- V oblasti $\omega_m < (\omega_m)_n$ lze vhodným nabuzením zajistit provoz $\cos(\varphi) = 1$

Pozn.:

V oblasti $\omega_m > (\omega_m)_n$ není provoz v režimu 4 vhodný (nebezpečí ztráty říditelnosti střídače)

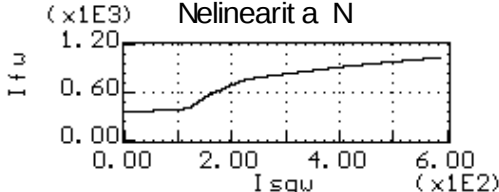
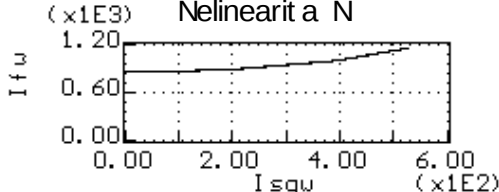
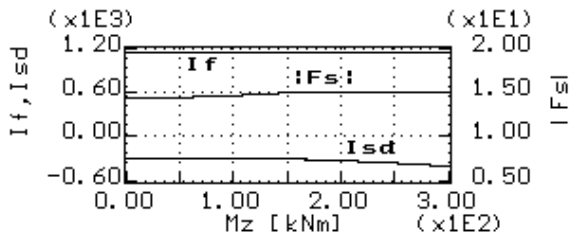
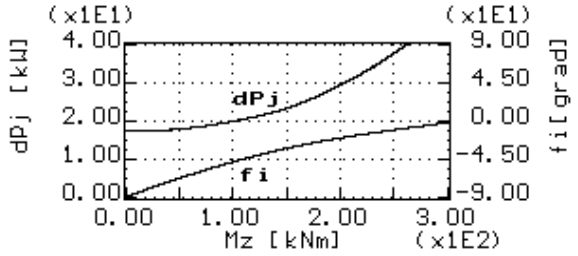
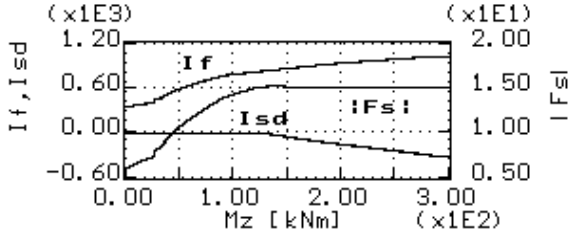
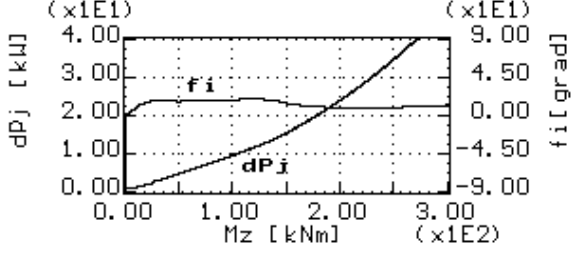
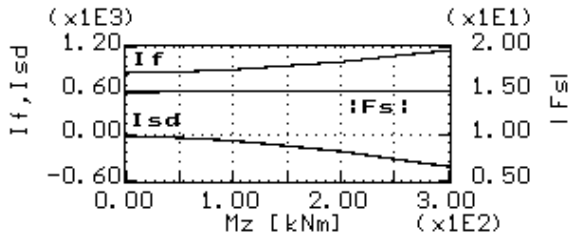
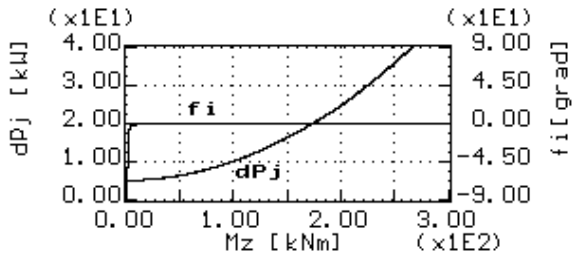
4.5 Nelinearity zajišťující provoz motoru v režimech 3, 4

Při režimech $\varphi = 0$, $\Delta P_s = \min$ pracuje motor stále s $I_{sdw} < 0$

Při režimu $\Delta P_j = \min$ pracuje motor v oblasti $I_{fw} < \text{cca } 800 \text{ A}$ s $I_{sdw} = 0$,
v oblasti $I_{fw} > \text{cca } 800 \text{ A}$ s $I_{sdw} < 0$
(z tohoto důvodu je nelinearita $\Delta P_j = \min$ „zalomená“)

4.6 Porovnání pracovních režimů 1, 3, 4

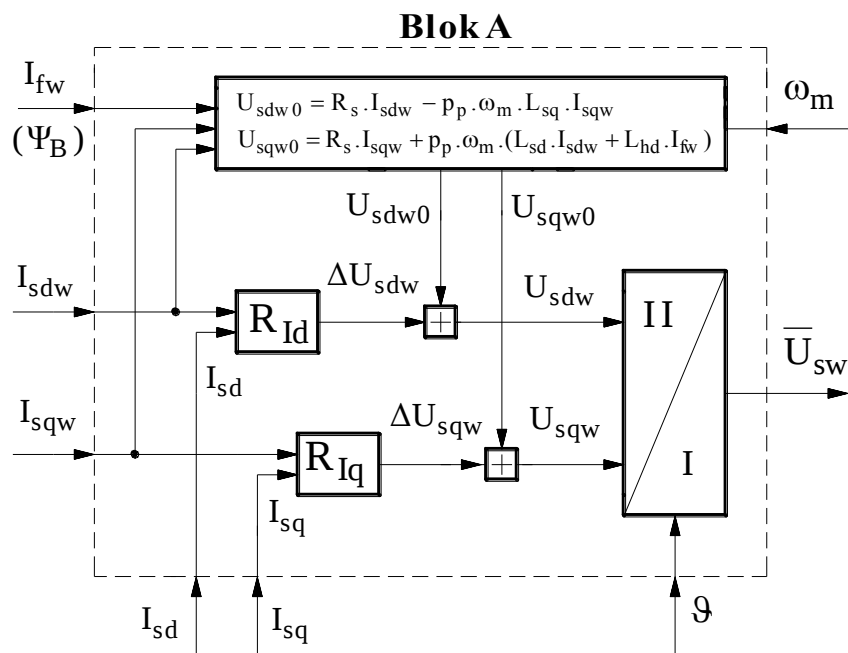
Porovnání pracovních režimů – závislost veličin na momentu zátěže „Sinusový“ střídač, $f_m = 25 \text{ 1/s}$, omezován tok $ \overline{\Psi}_s $		
Režim 1	Režim 3	Režim 4
$I_{fw} = \text{konst}$		
   Porovnani_rez1	 Porovnani_rez3	 Porovnani_rez4
$I_f, I_{sd}, \overline{\Psi}_s $ stále takřka konstantní	Při malých M_z $I_{sd} = 0 \Rightarrow \varphi \neq 0$ $\overline{\Psi}_s < \Psi_n$	Při malých M_z $I_{sd} \neq 0 \Rightarrow I_f$ větší než v režimu 3 $\overline{\Psi}_s = \Psi_n$

5 Bloky řídicích algoritmů

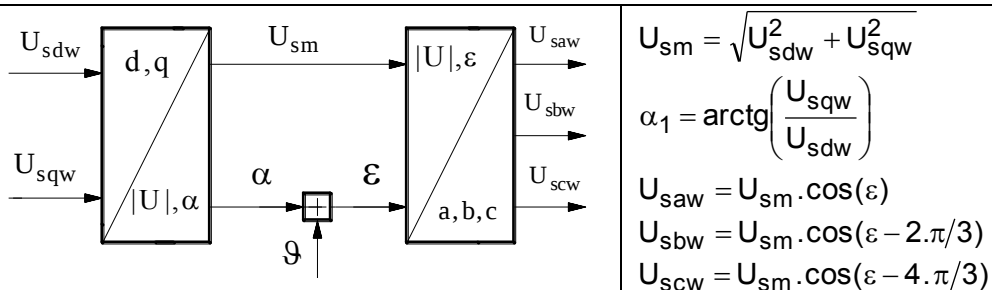
Navržené algoritmy řídicích algoritmů, zajišťující provoz pohonu v režimech 1, 2 jsou popsány ve zprávě [1] jako celek.

Pro snadnější popis více variant algoritmů jsou algoritmy rozděleny do bloků.

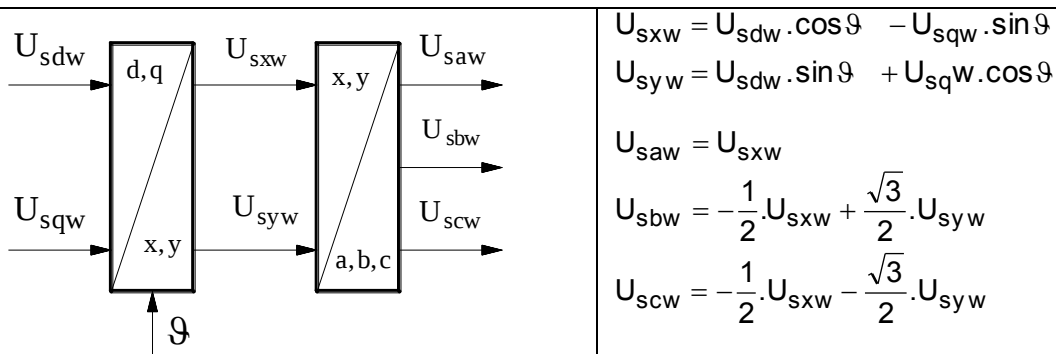
5.1 Blok „vyhodnocení vektoru napětí“

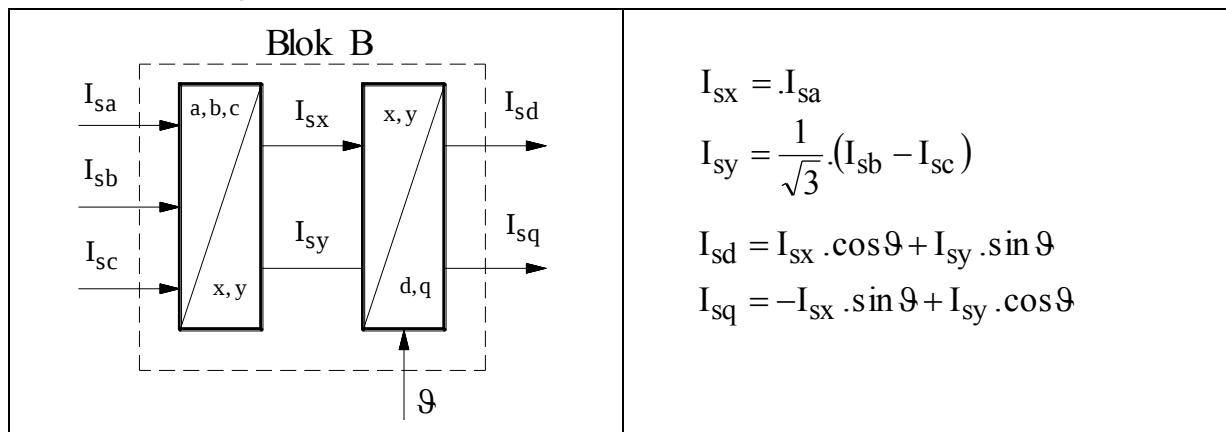
Blok II/I ... varianta 1

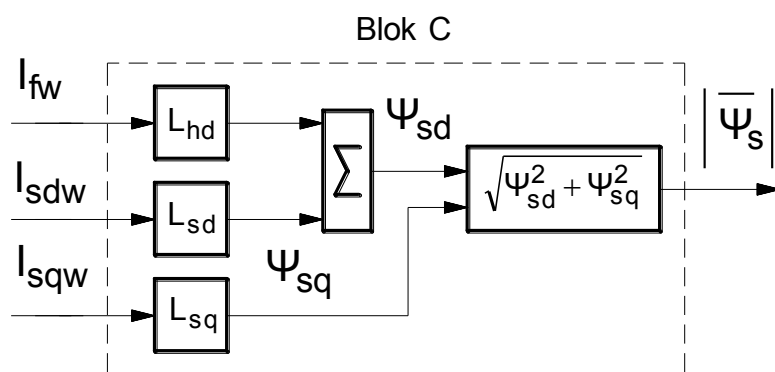
Blok II/I ... varianta 2

5.2 Blok „výpočet vektoru proudu“

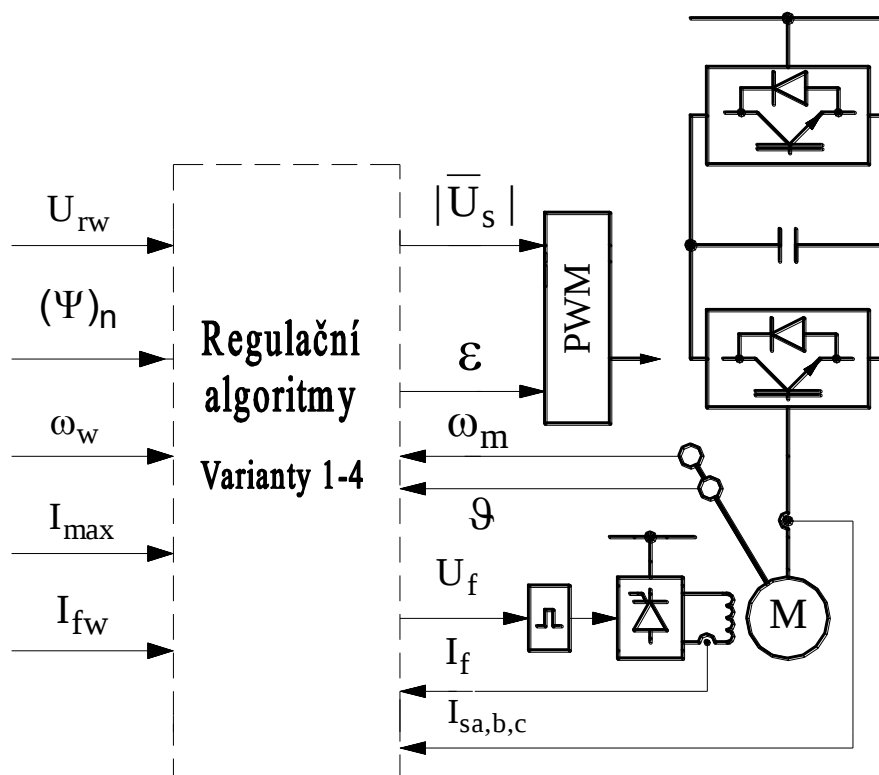
5.3 Blok výpočet vektoru magnetického toku statoru

Magnetický tok lze vypočítávat ze skutečných veličin, nebo z veličin požadovaných. Doporučujeme vyhodnocení provádět z veličin požadovaných (I_{fw} , I_{sdw} , I_{sqw}). Omezí se tak zavádění parazitních signálů do regulačních algoritmů.

6 Algoritmy řídicích a regulačních obvodů

6.1 Strukturní schéma pohonu

U_{rw}	Dovolené přemodulování střídače
$(\Psi)_n$	Jmenovitý magnetický tok
ω_w	Požadovaná úhlová rychlost (otáčky motoru)
I_{max}	Maximální dovolený proud (velikost vektoru)
I_{fw}	Požadovaný budící proud
$ \bar{U}_s $	Velikost vektoru napětí
ε	Poloha vektoru napětí v souřadném systému statoru
ω_m	Změřená mechanická rychlost (otáčky)
θ	Poloha rotoru
U_f	Napětí budiče
I_f	Budící proud
$I_{sa,b,c}$	Změřené proudy statoru

6.2 Parametry simulovaných regulátorů

Zesílení čidel	$K_c = 1$	
Regulátor otáček	$K_{R\omega} = 400$	$T_{R\omega} = 0.2 \text{ s}$
Varianta 4 : Filtr za regulátorem otáček	$T_f = 0.05 \text{ s}$	
Regulátor U_{rm} U_{rm} ... amplituda řídicího signálu střídače (Parametry stejné pro odbuzování prostřednictvím I_{sd} i I_f)	$K_{RUr} = 150$	$T_{RUr} = 0.2 \text{ s}$
Regulátory I_{sd} , I_{sq}	$K_{Ri} = 4$	$T_{Ri} = 0.2 \text{ s}$
Regulátor budicího proudu	$K_{Rlb} = 0.03$	$T_{Ri} = 0.1 \text{ s}$
Budič	$K_b = 20$	
Regulátor magnetického toku $ \bar{\Psi}_s $	$K_{R\psi} = 10$	$T_{R\psi} = 0.2 \text{ s}$

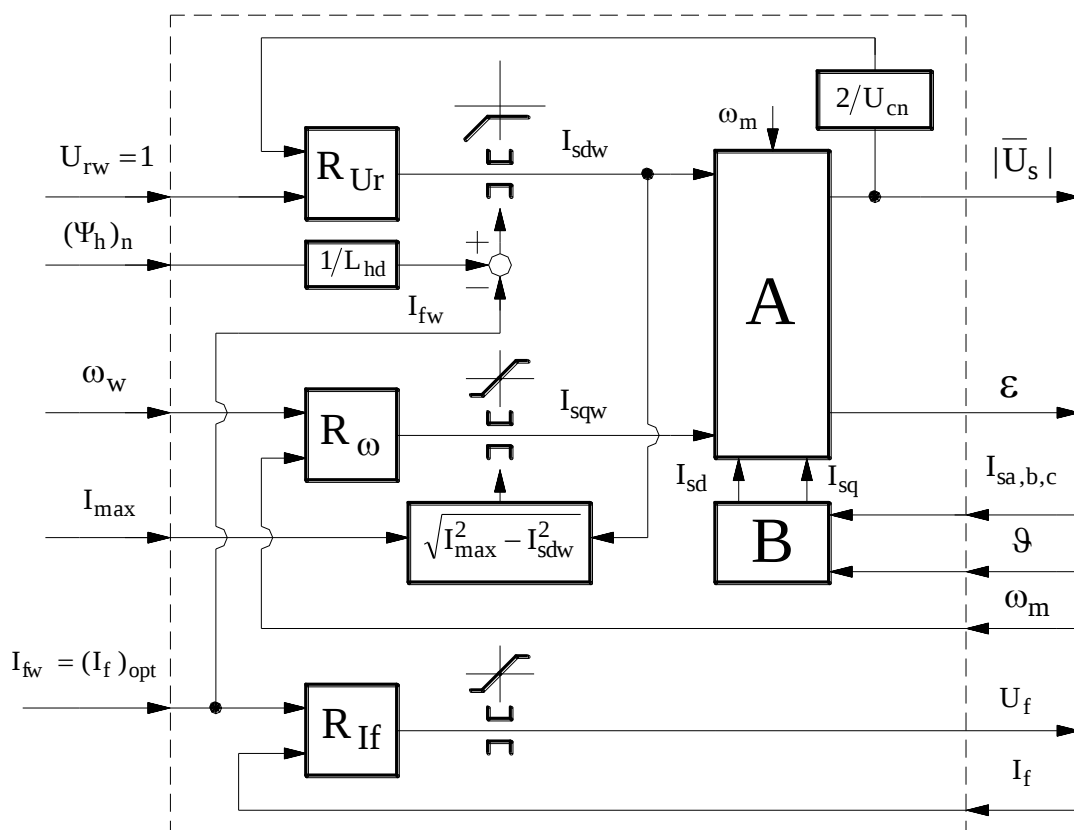
6.3 Algoritmy varianty 1

6.3.1 Omezován magnetický tok Ψ_{hd}

Algoritmy varianty 1 s omezováním Ψ_{hd} jsou podrobně popsány v [1]. Zde je uvedeno strukturní schéma algoritmů s využitím výše popsaných bloků.

Základní charakteristika:

- Optimální nabuzení (kritérium – maximální moment při jmenovitém proudu)
- Omezování magnetického toku Ψ_{hd}
- Odbuzování (v oblasti vysokých otáček) se realizuje prostřednictvím zvětšování $|I_{sd}|$.

Algoritmy varianty 1 – omezení mg. tok Ψ_{hd} Popis funkce

- Regulátor R_{Ur} udržuje prostřednictvím změny veličiny I_{sdw} říditelný střídač. V oblasti menších otáček je omezovač za regulátorem nasycen, zadaný proud I_{sd} odpovídá požadovanému toku Ψ_{hd} . V oblasti vyšších otáček je zvětšováním $|I_{sd}|$ udržován střídač na hranici přemodulování.

- Omezování magnetického toku

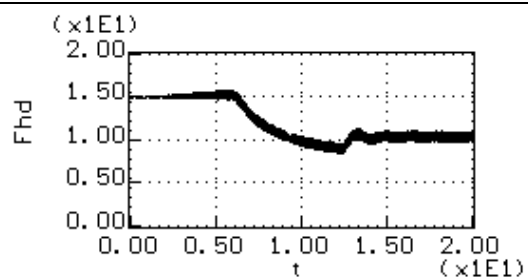
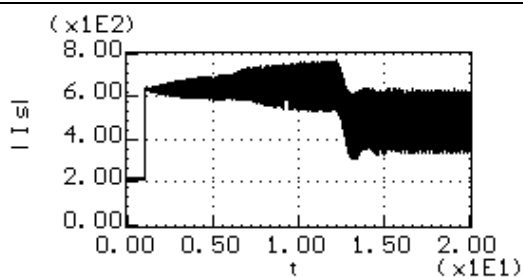
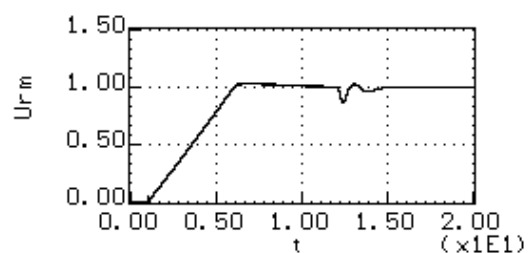
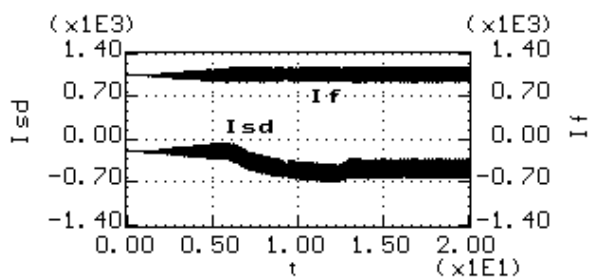
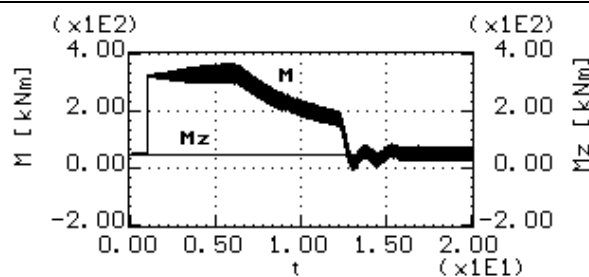
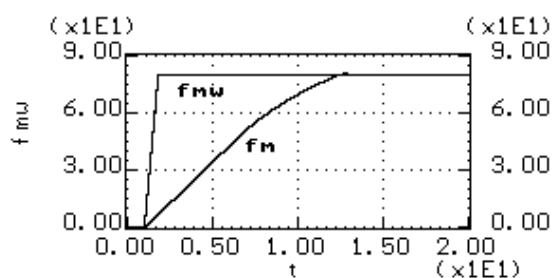
$$\Psi_{hd} = L_{hd} \cdot I_f + L_{hd} \cdot I_{sd} \Rightarrow I_{sd} = 1/L_{hd} \cdot \Psi_{hd} - I_f$$

Pozn.: $I_{sd} < 0$

- Regulátor otáček R_{ω} zadává požadovaný proud I_{sq} . Ten je omezován tak, aby amplituda proudu statoru byla menší, než zadaný I_{max} .
- Regulátor budícího proudu zajišťuje optimální nabuzení

V kap. 4.1 je dokázáno, že $(I_{sw})_{opt}$ je v režimu 1 konstantní. V režimu 2 s rostoucími otáčkami mírně klesá (realizace poklesu není na schématu znázorněna).

Rozběh s jmenovitým proudem
Celkový moment setrvačnosti $J = 5 \cdot J_m$, $I_{fw} = \text{konst}$

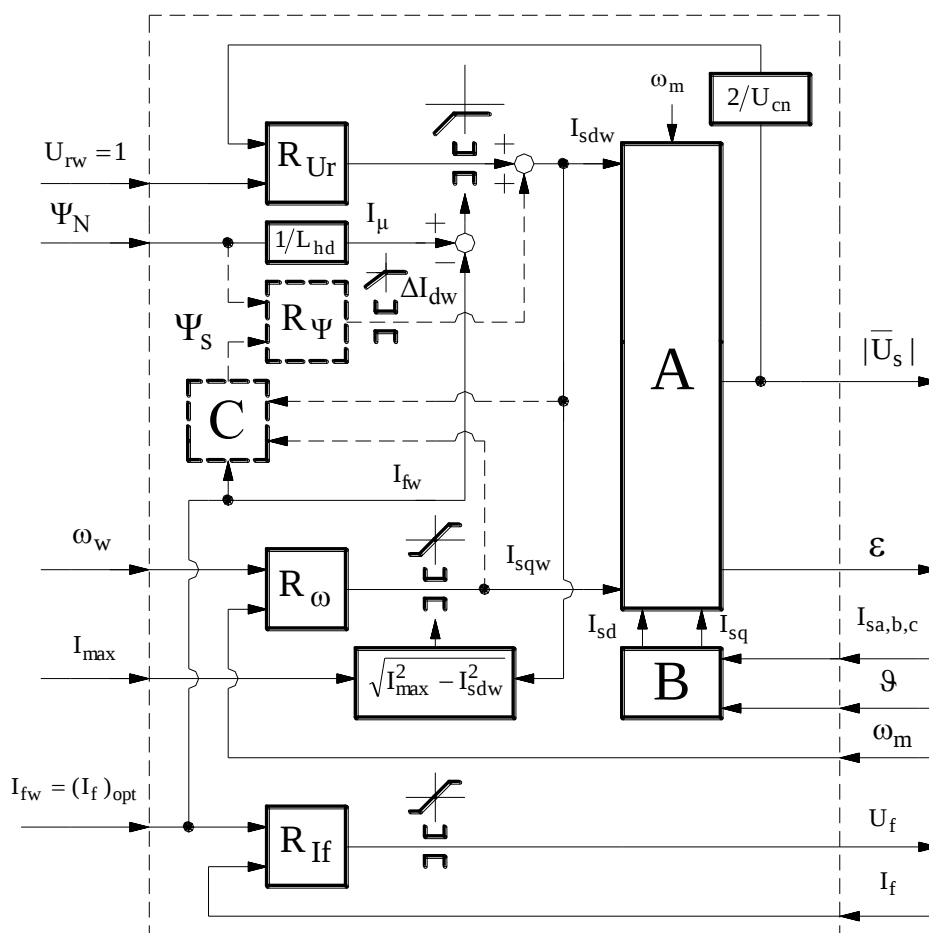

Varianta_1a

Závěry:

Navržené algoritmy zajišťují optimální provoz v režimech 1, 2

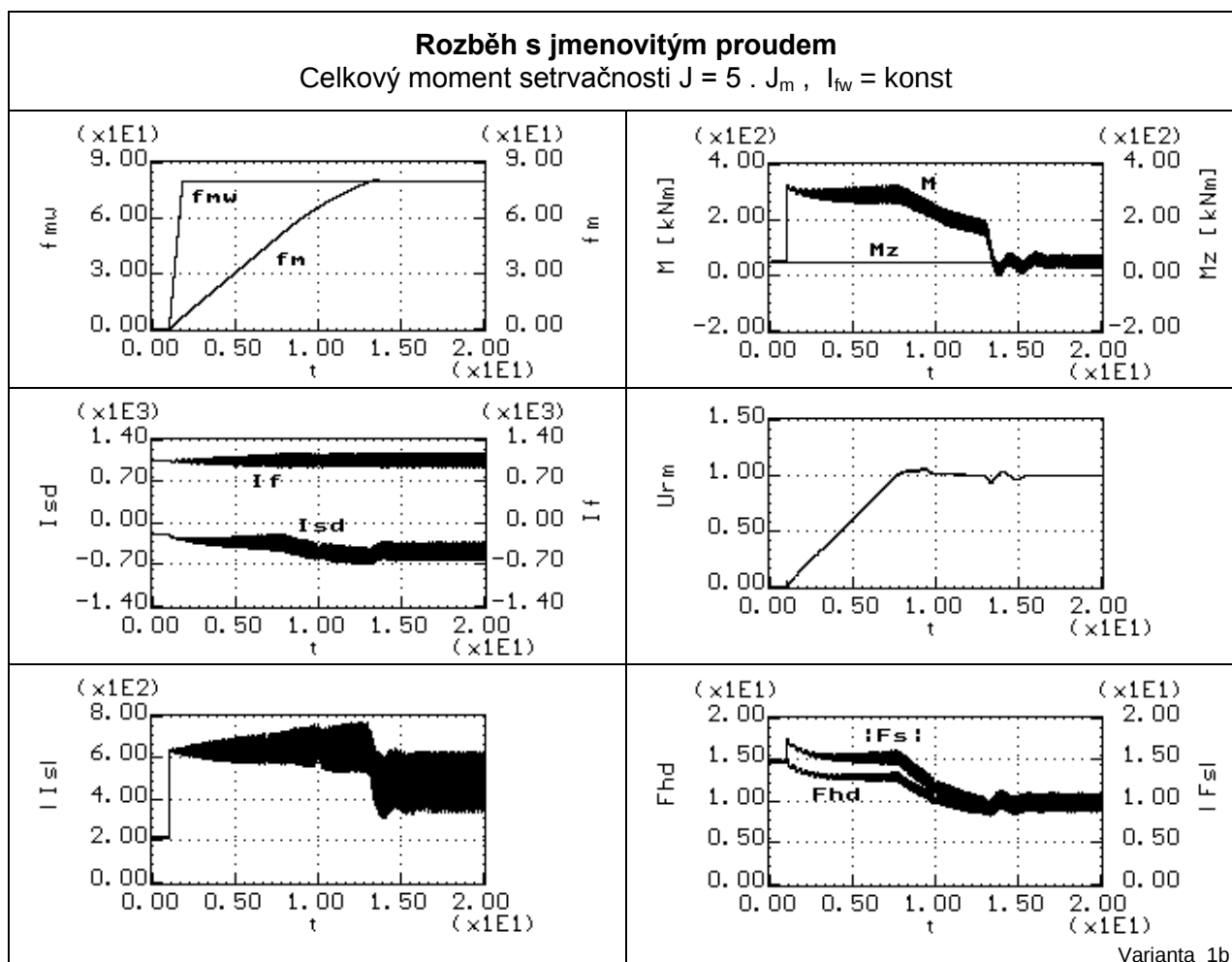
6.3.2 Omezován tok Ψ_s

Algoritmy varianty 1 – omezován mg. tok $|\bar{\Psi}_s|$

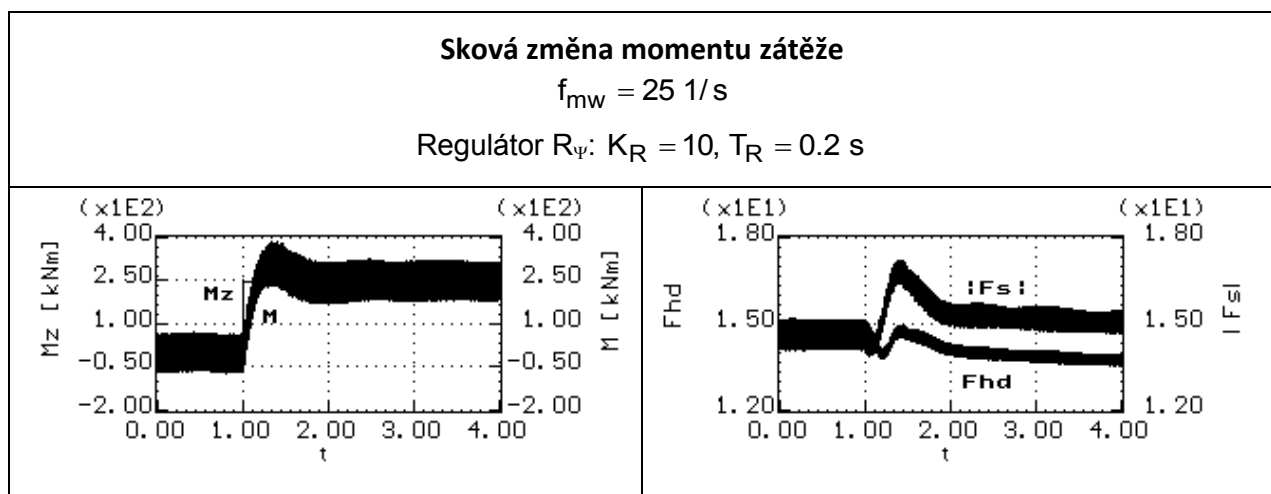
Omezování toku $|\bar{\Psi}_s|$

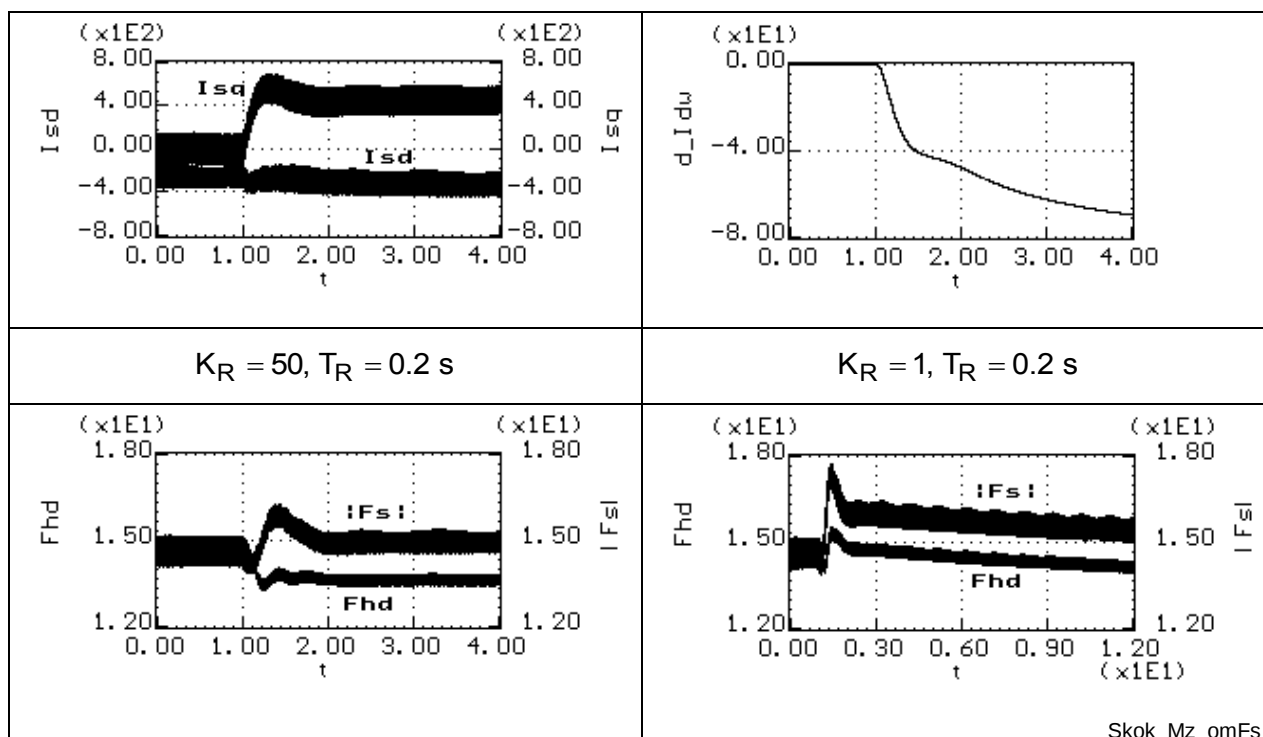
- Omezování toku Ψ_{hd} je realizováno bez regulátoru ... kap. 6.3.1
- Pro omezování Ψ_s je nutno do regulačních algoritmů varianty 1 regulátor. Každý další regulátor může zhoršit dynamické vlastnosti pohonu, příp. vyvolat jeho nestabilitu .
- Z výše uvedených důvodů považujeme za výhodné využívat regulátor R_Ψ pouze pro generování doplňkového signálu ΔI_{dw} (regulátor může mít malé zesílení, může být integrační apod.).
- Motor naprázdno ... $|\bar{\Psi}_s| < \Psi_{hd}$ ... omezovač R_Ψ je nasycen, $\Delta I_{dw} = 0$
(nesymetrický omezovač za regulátorem toku zabraňuje přibuzování motoru naprázdno)
- Motor zatížen ... $|\bar{\Psi}_s| > \Psi_{hd}$ ... regulátor omezuje Ψ_s , proto $\Psi_{sw} \geq \Psi_N \Rightarrow \Delta I_{sdw} < 0$
- Signál ΔI_{sdw} (záporný) – zvětšuje $|I_{sd}|$ (snižuje se mg. tok).

Závěry:

- Při rychlých přechodových není funkce regulátoru $|\bar{\Psi}_s|$ dokonalá.
- Protože je omezování $|\bar{\Psi}_s|$ navrženo jako doplňková regulace, nemá nedokonalá funkce regulátoru větší negativní účinky.

Závěr

- Navržené omezování $|\bar{\Psi}_s|$ je úspěšné
- Je diskutabilní zda je úprava algoritmů, související s omezováním $|\bar{\Psi}_s|$ smysluplná ... viz kap. 3

6.4 Algoritmy varianty 2

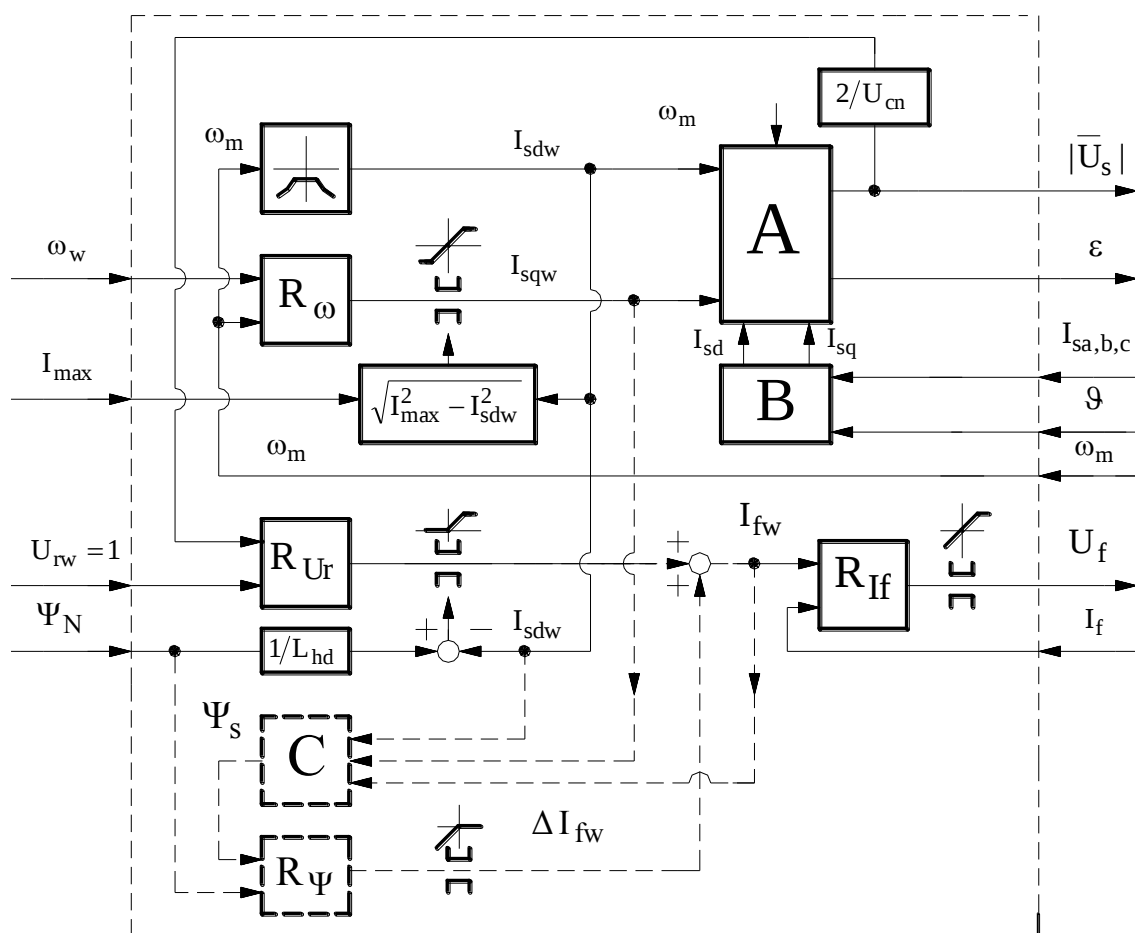
Algoritmy varianty 2 pracují stejně jako algoritmy varianty 1, odbuzování motoru se však realizuje snižováním budícího proudu I_f .

Odbuzování prostřednictvím budícího proudu je zdánlivě logičtější, má však tyto nevýhody:

- V kap. 4.2 je dokázáno, že $(I_{sd})_{opt}$ je relativně mnohem více závislé na otáčkách, než $(I_f)_{opt}$. Tuto skutečnost je nutno respektovat ... I_{sdw} je zadáváno v závislosti na otáčkách - $I_{sdw} = fce(\omega_m)$ ... kap. (4.2)
- Pohon s algoritmy 2 má v náročných přechodových jevech horší dynamické vlastnosti než pohon s algoritmy 1 (byly simulovány jevy, při nichž dochází ke ztrátě říditelnosti střídače)

Zdůvodnění:

Při přechodových jevech nedochází k nasycování regulátoru proudu I_{sd} , ale často nastává nasycování regulátoru budícího proudu. Při nasyceném regulátoru I_f je regulace budícího proudu nefunkční. To může způsobit zpomalení přechodového jevu

Algoritmy varianty 2

Omezování mg. toku:

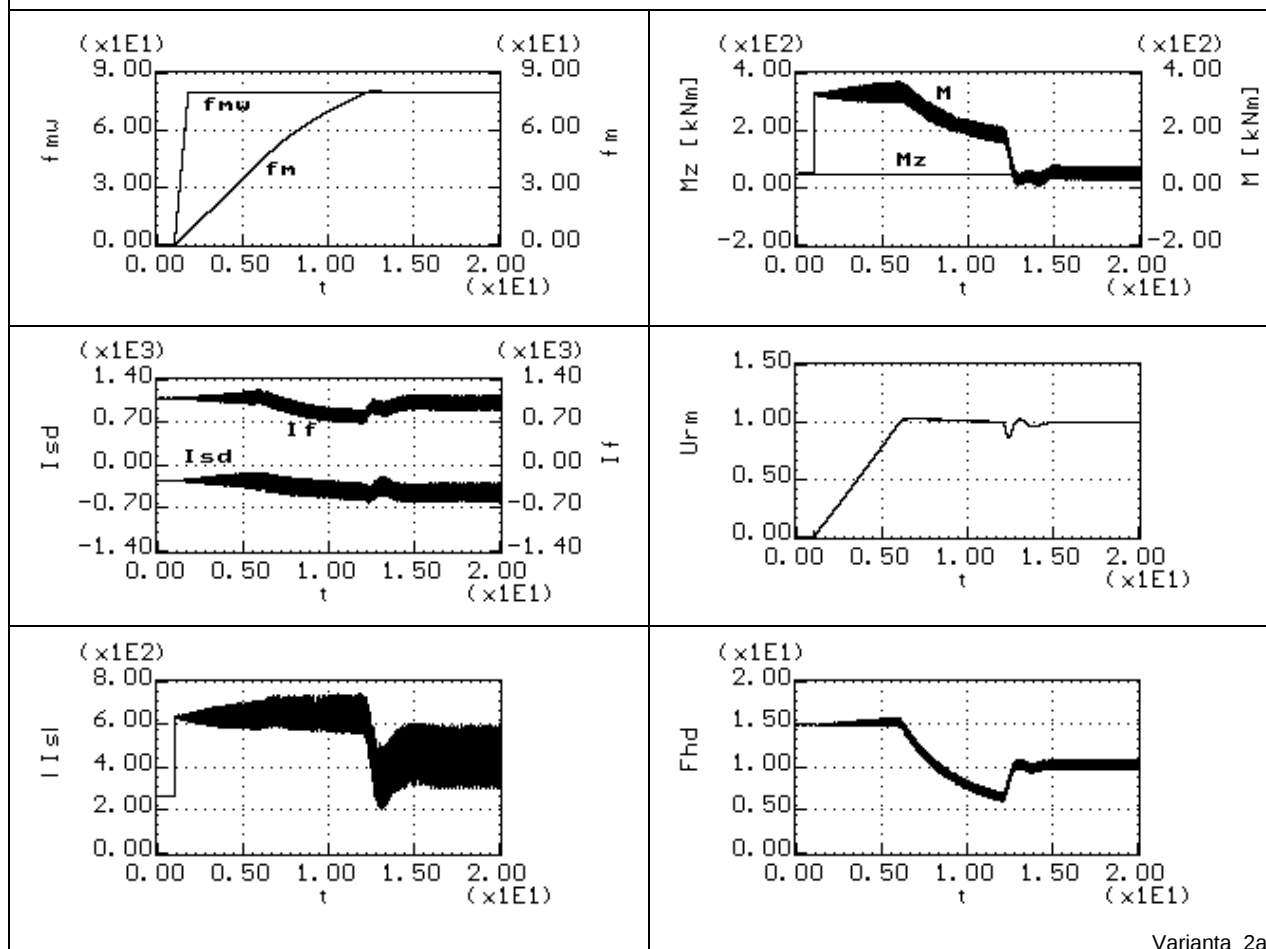
- Omezování Ψ_{hd} ... $\Psi_{hd} = L_{hd} \cdot I_f + L_{hd} \cdot I_{sd} \Rightarrow I_f = 1/L_{hd} \cdot \Psi_{hd} - I_{sd}$
- Omezování $|\bar{\Psi}_s|$ lze realizovat obdobně jako u varianty 1.

Signál ΔI_{fw} je záporný (regulátor omezuje tok ... $\Psi_s \geq \Psi_N$), jeho přičtením se sníží I_{fw} , motor se odbudí.

Nesymetrický omezovač za regulátorem toku zabráňuje přibuzování motoru naprázdno (motor naprázdno ... $|\bar{\Psi}_s| < \Psi_{hd}$).

Rozběh s jmenovitým proudem

Celkový moment setrvačnosti $J = 5 \cdot J_m$

Varianta 2a

Závěry:

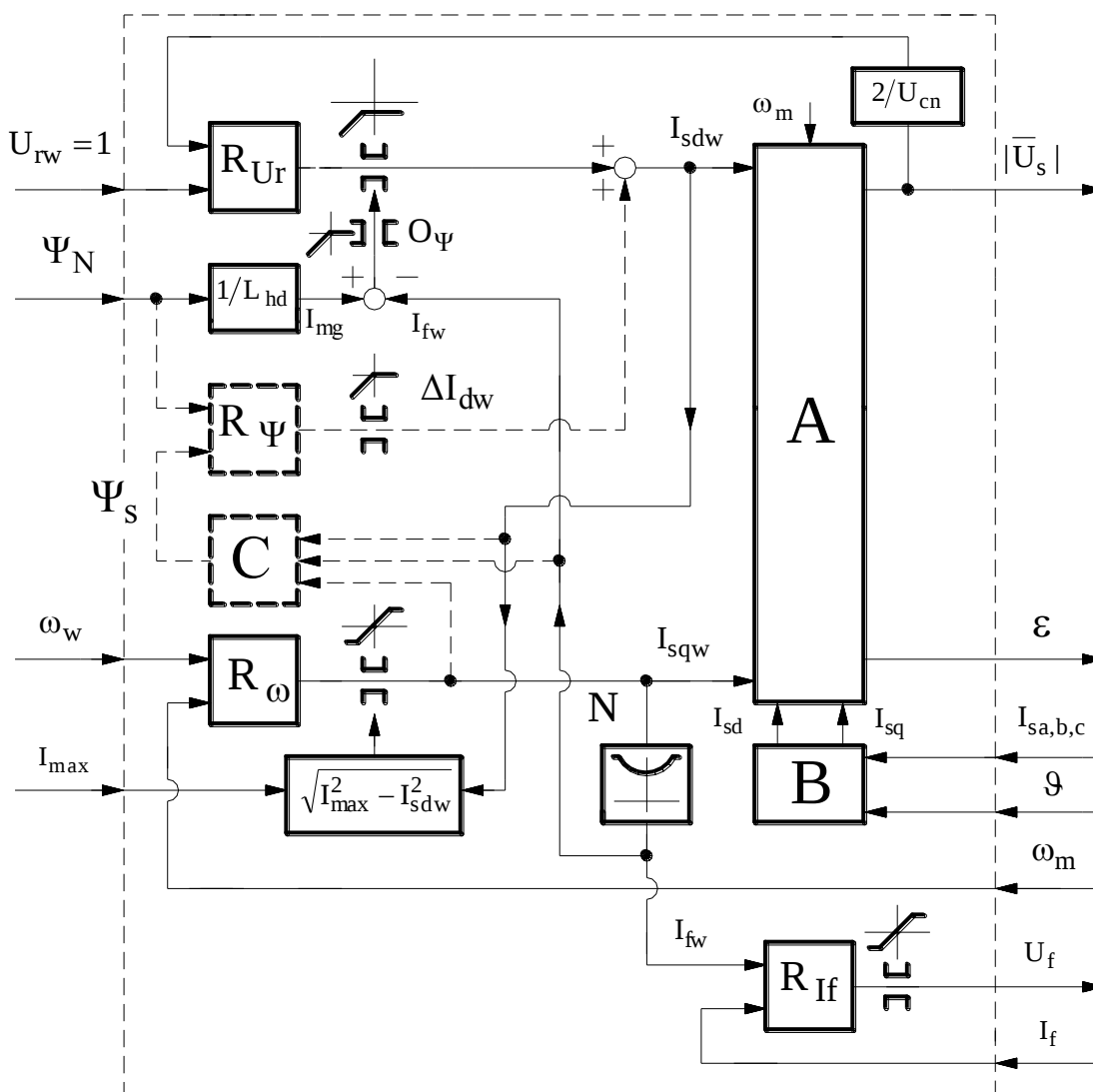
- Vlastnosti pohonu s algoritmy variant 1 i 2 jsou takřka stejné.
- U pohonu s algoritmy varianty 2 vlastnosti pohonu ovlivňuje tvar nelinearity, zadávající I_{sdw}

6.5 Algoritmy varianty 3

Algoritmy varianty 3 zajišťují provoz pohonu v režimu 3.

Základní charakteristika:

- Optimální nabuzení (kritérium – minimální Jouleovy ztráty)
- Při malých momentech vzniká optimální nabuzení při $I_{sd} = 0$ ... viz 4.3
- Horší dynamické vlastnosti než varianta 1 ... $I_{fw} = f_{ce}$ (regulované veličiny I_{sqw})

Algoritmy varianty 3, 4

Odchyly od varianty 1:

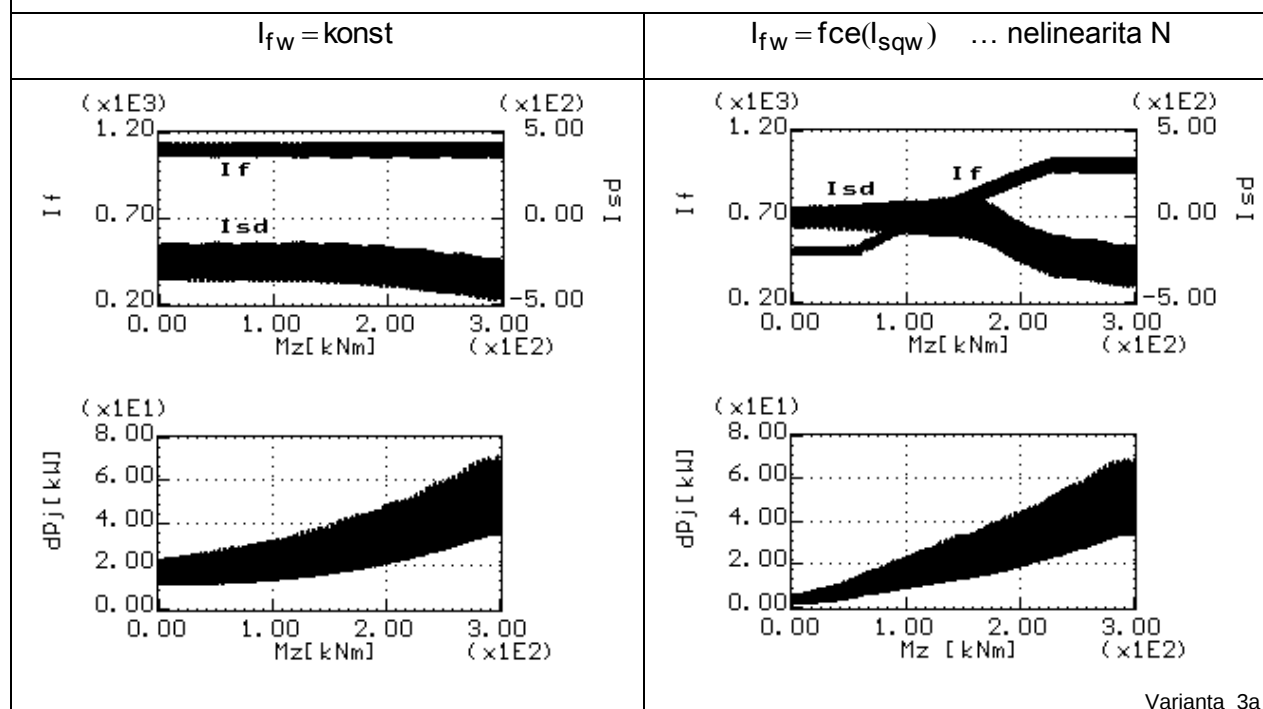
- Požadovaný budící proud I_{fw} je nelineární funkcí I_{sqw} ... kap. 4.3
- Algoritmy doplněny o omezovač O_Ψ s nelineární charakteristikou.

Při malém zadaném momentu (malém I_{sqw}) se zadává malé $I_{fw} \Rightarrow I_{mg} - I_{fw} > 0$.

Bez omezovače O_Ψ by se motor proudem I_{sd} přibuzoval.

Ztráty motoru v závislosti na momentu

$$f_{mw} = 25 \text{ 1/s}$$

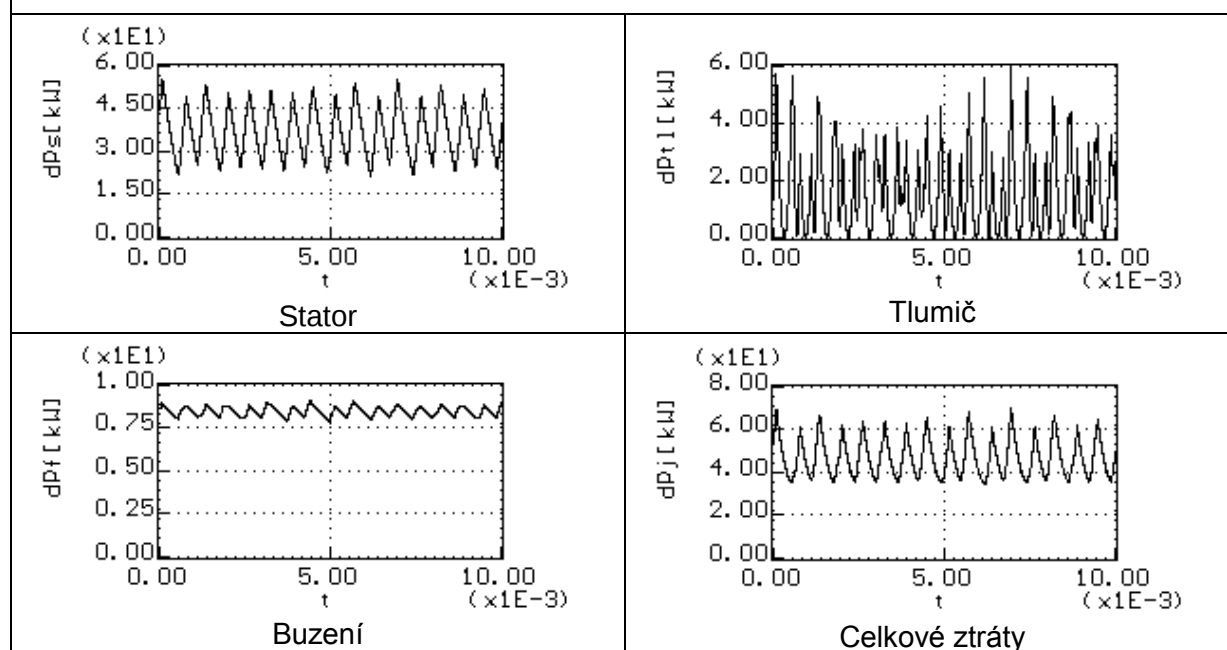

Závěry:

Výhody varianty 3 se uplatňují při malé zátěži

Rozdělení ztrát

$$M_z = 300 \text{ kNm}, f_{mw} = 25 \text{ 1/s}$$

Závěry:

- Algoritmy varianty 3 zajistí při malém zatížení motoru ... $I_{sdw} = 0$

- Při vzrůstající zátěži postupně začínají algoritmy 3 pracovat stejně jako algoritmy 1.
- Algoritmy varianty 3 sníží ztráty (oproti variantě 1) pouze v oblasti malých momentů.

6.6 Algoritmy varianty 4

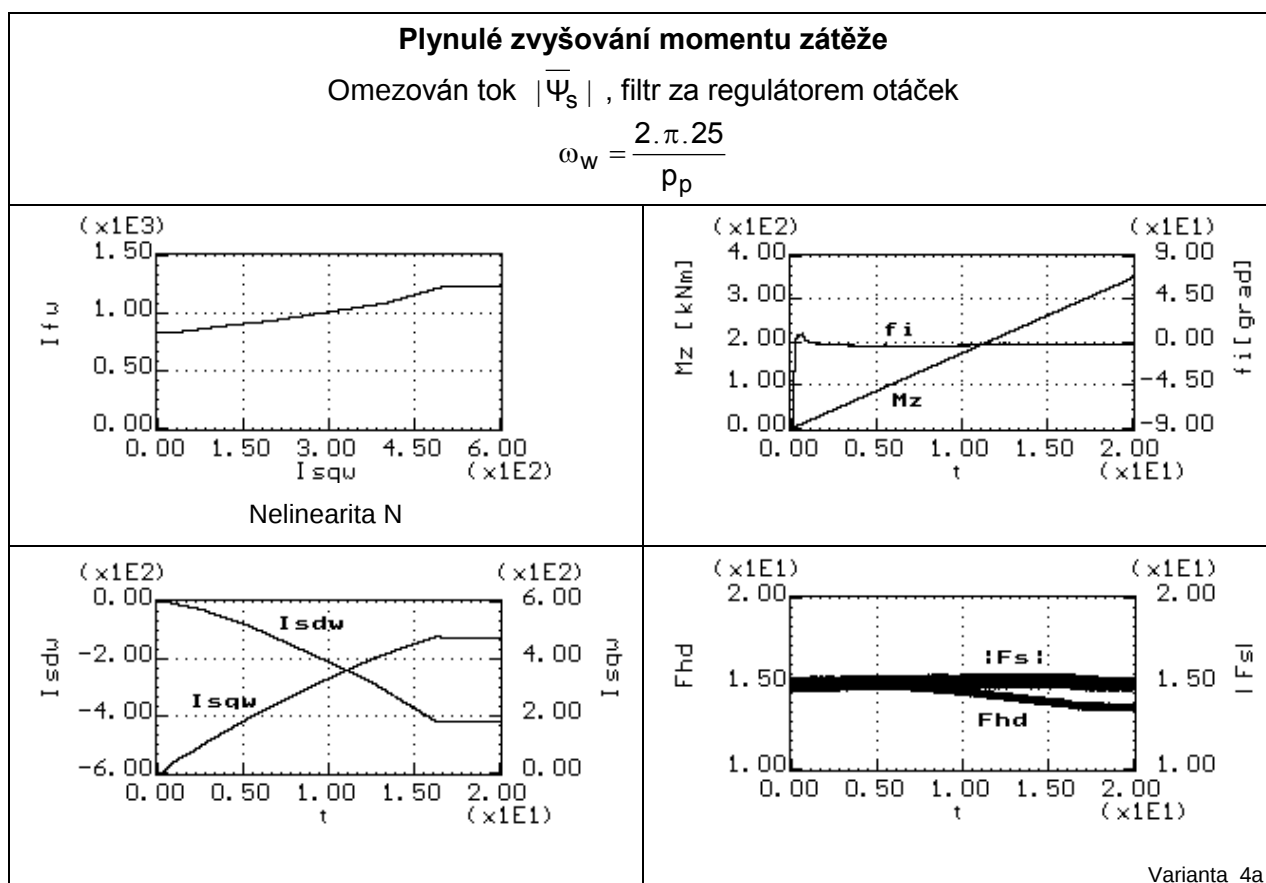
Algoritmy varianty 4 jsou stejné jako algoritmy varianty 3, pouze tvar nelinearity N je odlišný ... viz kap. 4.5

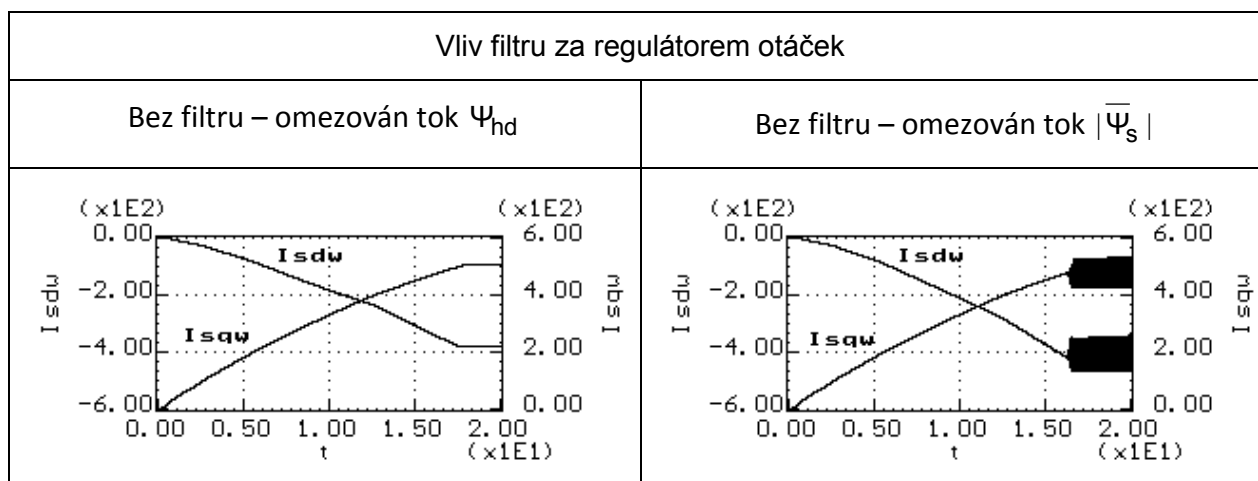
Odchyly od varianty 1:

- Požadovaný budící proud I_{fw} je nelineární funkcí I_{squ} ... kap. 0
- Při omezování toku Ψ_{hd} další úpravy algoritmů nejsou nutné
- Při omezování toku $|\bar{\Psi}_s|$ je vhodné zapojit za R_ω filtr (stabilita regulovaného systému)

Odchyly id varianty 3:

- Jiný tvar nelinearity N
- Není využíván omezovač O_ψ ... $\varphi = 0 \rightarrow I_{sdw} < 0, |I_{sdw}| \rightarrow 0$

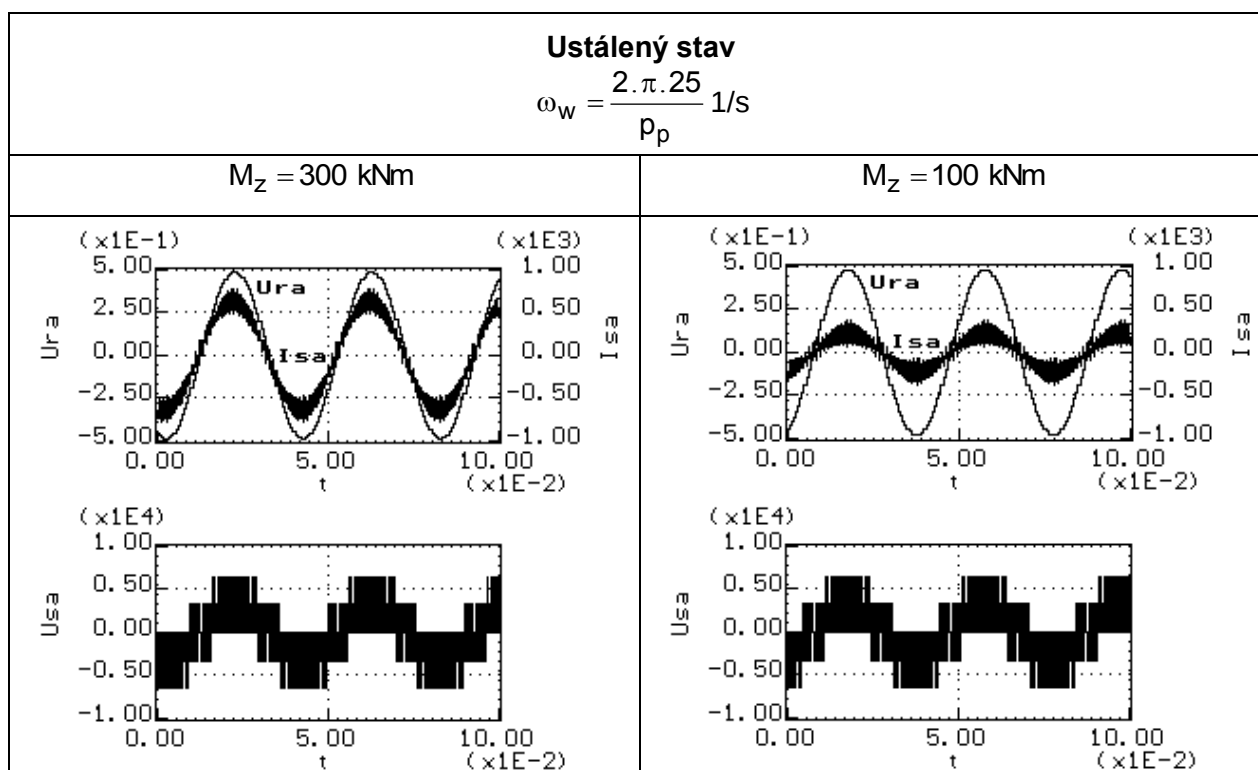

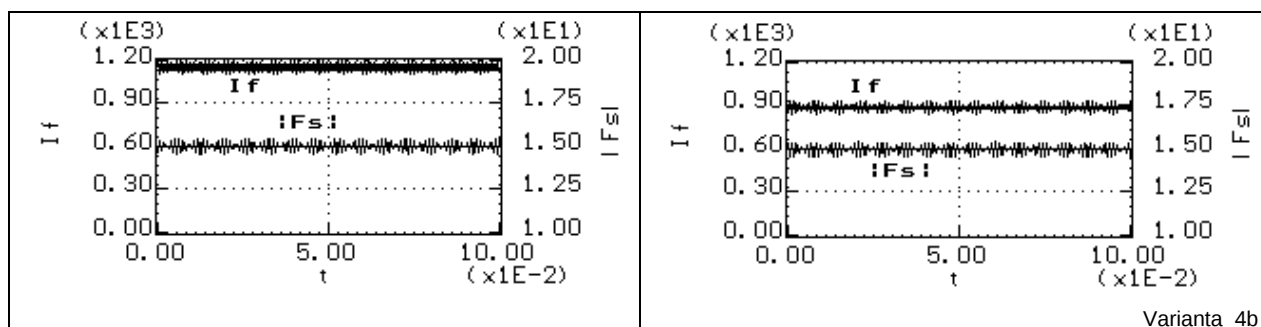
Výpočet ϕ v uvedených grafech:

U nesinusových veličin je ϕ definován jako fázový posun 1. harmonických veličin. Z důvodu jednoduchosti je ϕ vypočítáván z požadovaných složek napětí a proudu.

$$\phi_w = \arctg\left(\frac{-U_{sdw}}{U_{sqw}}\right) - \arctg\left(\frac{-I_{sdw}}{I_{sqw}}\right)$$

Kladná hodnota ϕ_w odpovídá indukční zátěži střídače, záporná kapacitní zátěži.

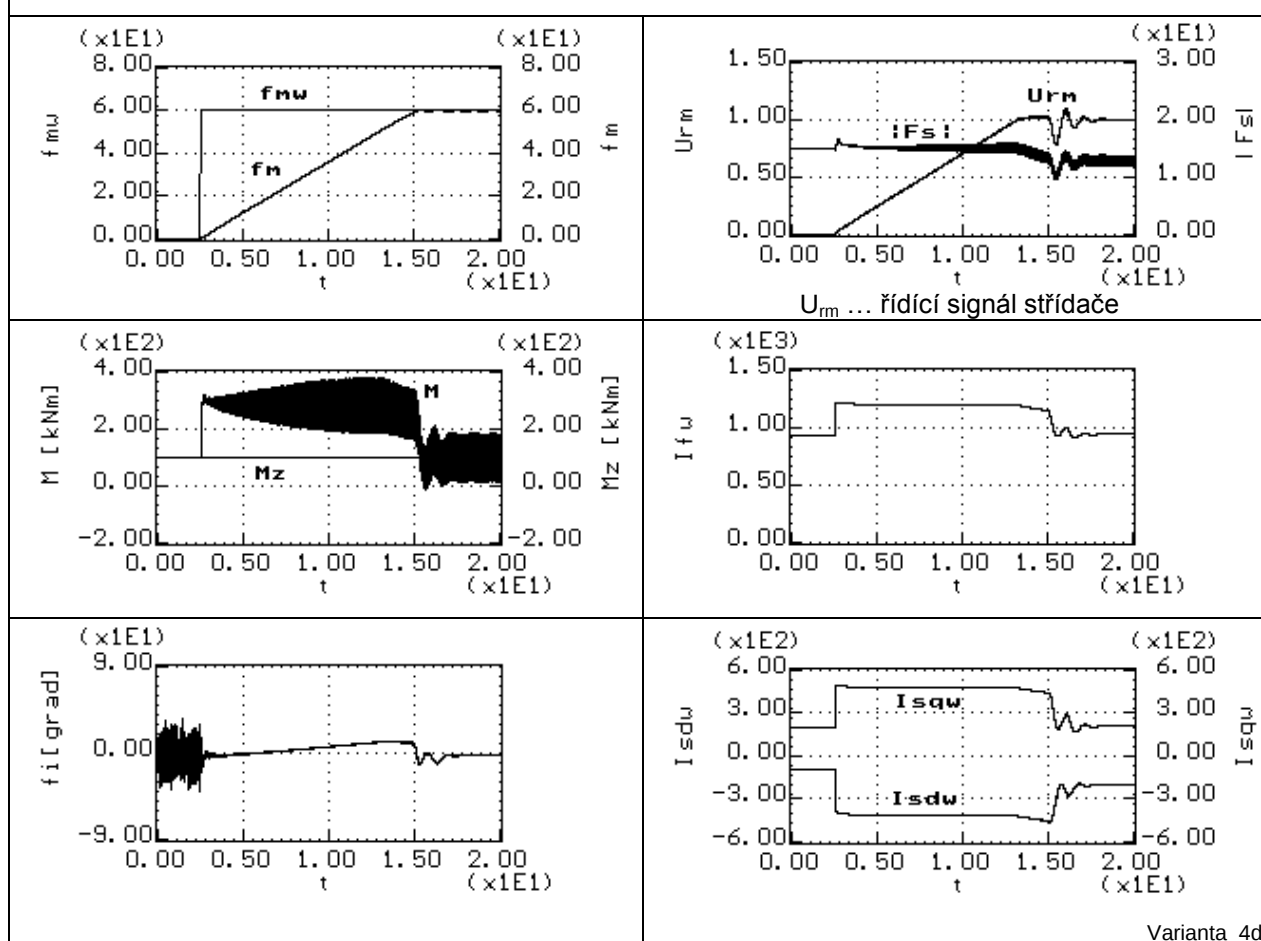

Závěr: Navržené algoritmy zajišťují požadované vlastnosti pohonu

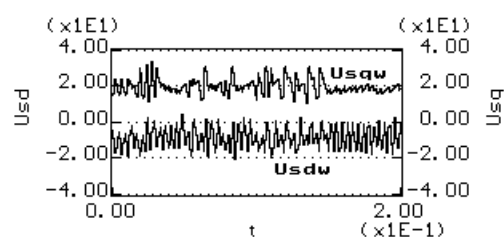
Přechodový jev po skokové změně ω_w

Celkový moment setrvačnosti $J = 8 \cdot J_m$

Závěry:

- Vyhodnocování ϕ v okolí nulových otáček je problematické

Literatura

- [1] Zeman, K., Peroutka, Z., Uzel, D.: Regulovaný pohon se synchronním motorem: Návrh algoritmů řízení a regulace.
Výzkumná zpráva ZČU/RICE č. 22190 - 04 – 2010

Historie revizí

Rev.	Kapitola	Popis změny	Datum Jméno / Odd.
1	Všechny	Publikování dokumentu	